

Vēlētāju attieksmju pētījums

Latvijas iedzīvotāju aptauja

2006.gada jūlijs

irgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs

rgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs

gus un sabiedriskās domas pētījumu centrs

us un sabiedriskās domas pētījumu centrs

s un sabiedriskās domas pētījumu centrs

un sabiedriskās domas pētījumu centrs

un sabiedriskās domas pētījumu centrs

n sabiedriskās domas pētījumu centrs

sabiedriskās domas pētījumu centrs

sabiedriskās domas pētījumu centrs

abiedriskās domas pētījumu centrs

biedriskās domas pētījumu centrs

iedriskās domas pētījumu centrs

edriskās domas pētījumu centrs

driskās domas pētījumu centrs

riskās domas pētījumu centrs

iskās domas pētījumu centrs

skās domas pētījumu centrs

kās domas pētījumu centrs

ās domas pētījumu centrs

s domas pētījumu centrs

domas pētījumu centrs

domas pētījumu centrs

omas pētījumu centrs

mas pētījumu centrs

as pētījumu centrs

s pētījumu centrs

pētījumu centrs

pētījumu centrs

ētījumu centrs

tījumu centrs

ījumu centrs

jumu centrs

umu centrs

mu centrs

u centrs

centrs

centrs

entrs

ntrs

trs

rs

s

Saturs

Galvenie secinājumi	3
Aptaujas tehniskā informācija	4
Terminu skaidrojums	5
Respondentu sociāldemogrāfiskais raksturojums	6
Statistiskās kļūdas novērtēšanas tabula	7
1. Attieksme pret Centrālo vēlēšanu komisiju	8
2. Gatavība piedalīties 9.Saeimas vēlēšanās: iemesli	11
3. Attieksme pret vēlēšanu procesu	17
4. Uzskati par “balsu pirkšanu” vēlēšanās	21
5. Attieksme pret iespēju strādāt vēlēšanu iecirknī	28
Aptaujā izmantotā anketa	30

Galvenie secinājumi

Raksturojot balsstiesīgo Latvijas iedzīvotāju **attieksmi pret Centrālo vēlēšanu komisiju (CVK)**, jāatzīmē, ka 2006.gada jūlijā 54% respondentu norādīja, ka uzticas CVK, bet 32% norādīja, ka neuzticas šai institūcijai.

Saskaņā ar aptaujas rezultātiem lielākā daļa LR pilsoņu (58%) uzskata, ka balsis vēlēšanās tiek saskaitītas godīgi (t.i., vēlēšanu komisiju publiskotās ziņas par to, cik cilvēku ir nobalsojuši par to vai citu partiju, atbilst patiesībai). Savukārt 21% balsstiesīgo uzskata, ka balsis netiek saskaitītas godīgi.

Aptuveni 3/4 iedzīvotāju norādīja, ka plāno **piedalīties 9.Saeimas vēlēšanās**, kas notiks 2006.gada 7.oktobrī, tajā skaitā atbildi *“noteikti piedalīšos”* atzīmēja 40% balsstiesīgo. Lūgti nosaukt iemeslus, kāpēc viņi domā piedalīties 9.Saeimas vēlēšanās, aptaujātie visbiežāk minējuši, ka tas ir *“pilsoņa pienākums”* (46%). Vairāk nekā 1/10 no respondentiem, kuri domā piedalīties vēlēšanās, norādījuši arī tādus iemeslus kā vēlēšanās atbalstīt kādu noteiktu partiju (25%), cerība uz labāku nākotni (13%) un vēlēšanās paust savu viedokli (12%).

To, ka nedomā piedalīties 9.Saeimas vēlēšanās, kopumā norādīja 20% respondentu, tajā skaitā 12% atbildēja, ka *“noteikti nepiedalīsies”*. Balsstiesīgie, kuri nedomā piedalīties vēlēšanās, savu nostāju galvenokārt pamato ar to, ka viņi netic, neuzticas nevienam (41%), uzskata, ka nekas nebūs labāk (18%) un neredz jēgu dalībai vēlēšanās (14%).

Atbildot uz jautājumiem par iespējamām problēmām **vēlēšanu procesā**, gandrīz puse LR pilsoņu (47%) atzīmēja, ka tam nav nozīmes, cik ilgi vēlēšanu iecirknī jāgaida, līdz tiek izsniegti vēlēšanu biļeteni (ja jau atnākts uz vēlēšanu iecirkni, tad ir jānobalso), bet 42% balsstiesīgo norādīja, ka gaidītu ierobežotu laiku: 17% būtu ar mieru gaidīt līdz 5 minūtēm, 18% – no 5 līdz 10 minūtēm, un 7% – no 10 līdz 20 minūtēm.

Pētījuma rezultāti liecina, ka 46% no respondentiem, kuri vēlēšanu zīmes būtu gatavi gaidīt ierobežotu laiku, nāktu uz šo pašu vēlēšanu iecirkni vēlāk, kad rinda varētu būt mazāka, 20% ietu uz citu iecirkni, bet 19% šādā gadījumā nepiedalītos vēlēšanās.

Situācijā, ja vēlēšanu iecirknī būtu aizņemtas visas vēlēšanu kabīnes, 56% aptaujāto izvēlētos pagaidīt, kamēr vēlēšanu kabīne atbrīvosies, bet 34% vēlēšanu zīmi aizpildītu jebkurā citā vietā (piemēram, uz palodzes, galda).

Aptaujas ietvaros iedzīvotāji raksturoja arī savu **attieksmi pret “balsu pirkšanu” vēlēšanās**. Lielākā daļa balsstiesīgo (76%) norādīja, ka nepiekrīstu piedāvājumam “pārdot balsi”. Tiesa, 5% LR pilsoņu atzīmēja, ka *“noteikti piekristu”*, bet 9% – ka *“lielāka ir iespēja, ka piekristu”* piedāvājumam saņemt naudu par to, ka nobalso par noteiktu sarakstu.

Darba devēja mēģinājumam ietekmēt respondenta balsojumu, liekot nobalsot par noteiktu sarakstu, piekristu 9% respondentu (tajā skaitā 2% norādīja atbildi *“noteikti piekristu”*), bet 56% tam nepiekrītu.

Novērtējot savu attieksmi pret cilvēkiem, kuri piekrīt “pārdot balsi”, skalā no “1” (*“tā ir ļoti nosodāma rīcība”*) līdz “5” (*“šajā rīcībā nav nekā nosodāma”*), lielākā daļa LR pilsoņu (58%) atzina to par nosodāmu rīcību (atbildes “1” un “2”), 20% puda neitrālu attieksmi (atbilde “3”), bet 17% uzskatīja, ka šāda rīcība nav jānosoda (atbildes “4” un “5”).

Jāpiebilst, ka 34% balsstiesīgo norādīja, ka zina, kāpēc pie izejas no vēlēšanu iecirkņa ir novietotas vēlēšanu zīmes, kuras ikviens vēlētājs var brīvi paņemt, bet lielākā daļa (66%) respondentu atzina, ka nezina, kāpēc tās tur atrodas.

Lūgti paust savu attieksmi pret **iespēju strādāt vēlēšanu iecirknī**, 3% iedzīvotāju atbildēja, ka būtu ar mieru strādāt kā brīvprātīgie (nesaņemot par to atalgojumu), 25% piekristu strādāt par noteiktu naudas summu, bet 63% norādīja, ka nebūtu gatavi strādāt vēlēšanu iecirknī.

Aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1015 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā un nacionālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (112 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 08.07.2006. līdz 17.07.2006.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR leM PMLP ledz. reģ. dati uz 01.01.06.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0

REĢIONS

Rīga	30.5	32.5	32.5
Vidzeme	24.9	24.1	24.1
Kurzeme	12.0	13.2	13.2
Zemgale	15.5	14.6	14.6
Latgale	17.0	15.6	15.6

DZIMUMS

Vīrieši	43.4	46.6	46.6
Sievietes	56.6	53.4	53.4

TAUTĪBA

Latvieši	56.9	56.7	56.7
Citi	43.1	43.3	43.3

VECUMS

18 - 24 g.v.	12.5	15.0	15.0
25 - 34 g.v.	16.0	18.8	18.8
35 - 44 g.v.	16.9	19.0	19.0
45 - 54 g.v.	21.6	18.8	18.8
55 – 74 g.v.	33.0	28.5	28.5

STATUSS

Strādājošie	61.0	63.5
Nestrādājošie	39.0	36.5
IZGLĪTĪBA		
Pamata	16.4	15.3
Vidējā, vidējā speciālā	55.2	55.7
Augstākā	28.5	28.9
PILSONĪBA		
LR pilsoņi	80.1	80.4
Respondenti bez LR pilsonības	19.9	19.6

Dati tika pakļauti svēršanas procedūrai. Atskaitē izmantoti svērti procenti un nesvērts skaits.

Piezīme: Atskaitē analizēti dati par LR pilsoņu kopumu

Terminu skaidrojums

IZLASE

Latvijas iedzīvotāju kopuma mikromodelis

REĢIONI (VĒLĒŠANU APGABALI)

Rīga – Rīgas pilsēta.

Vidzeme - Alūksnes, Cēsu, Gulbenes, Limbažu, Madonas, Ogres, Rīgas rajons (bez Rīgas pilsētas), Valkas un Valmieras rajons.

Kurzeme - Kuldīgas, Liepājas, Saldus, Talsu un Ventspils rajons.

Zemgale - Aizkraukles, Bauskas, Dobeles, Jēkabpils, Jelgavas un Tukuma rajons.

Latgale – Balvu, Daugavpils, Krāslavas, Ludzas un Preiļu, Rēzeknes rajons.

APDZĪVOTĀS VIETAS TIPS

Rīga – Rīgas pilsēta.

Cita pilsēta – Daugavpils, Liepāja, Jelgava, Ventspils, Rēzekne, Jūrmala, rajonu centri, citas pilsētas.

Lauki – pagasti, lauku viensētas.

IZGLĪTĪBA

Pamatizglītība – respondents ar pamata vai nepabeigtu vidējo izglītību.

Vidējā, vidējā speciālā – respondents ar vispārējo vidējo izglītību, vidējo speciālo izglītību vai nepabeigtu augstāko izglītību.

Augstākā – respondents ar augstāko izglītību.

NODARBINĀTĪBAS SEKTORS

Valsts sektors – respondenti, kuri strādā valsts iestādēs vai uzņēmumos ar valsts kapitālu.

Privātais sektors – respondenti, kuri strādā uzņēmumos ar privāto kapitālu.

Nestrādā – respondenti: mājsaimnieces, pensionāri, skolēni, studenti, bezdarbnieki.

PAMATNODARBOŠANĀS

Vadītājs – augstākā vai vidējā līmeņa vadītājs: uzņēmuma, firmas, organizācijas, nodaļas vadītājs, vadošais speciālists uzņēmumā, iestādē.

Speciālists, ierēdnis – ierēdnis vai darbinieks valsts, pašvaldību iestādē vai privātā uzņēmumā; nestrādā fizisku darbu.

Strādnieks – ierindas darbinieks rūpniecībā, celtniecībā, lauksaimniecībā, tirdzniecībā, apkalpojošajā sfērā, sabiedriskajā ēdināšanā; strādā fizisku darbu.

Zemnieks – persona, kas strādā sev piederošā lauku saimniecībā.

Individuālais darbs – pats sev darba devējs, arī profesionāls speciālists (advokāts, ārsts u.tml.), uzņēmuma īpašnieks.

Pensionārs – persona, kas ir pensijā un nestrādā algotu darbu, arī invaliditātes pensionārs.

Skolnieks, students – persona, kas mācās dienas nodaļā kādā no mācību iestādēm.

Mājsaimniece – persona, kas ir mājsaimnieks vai mājsaimniece un pašlaik nestrādā algotu darbu; arī ja atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā.

Bezdarbnieks – persona, kas ir darba spējīgā vecumā un nekur nestrādā.

IENĀKUMU LĪMENIS

Vidējie ienākumi uz vienu ģimenes locekli mēnesī, ieskaitot visus ienākumus (algas, stipendijas, pabalstus, pensijas u.t.t.) pēc nodokļu nomaksas

Zemi – līdz Ls64

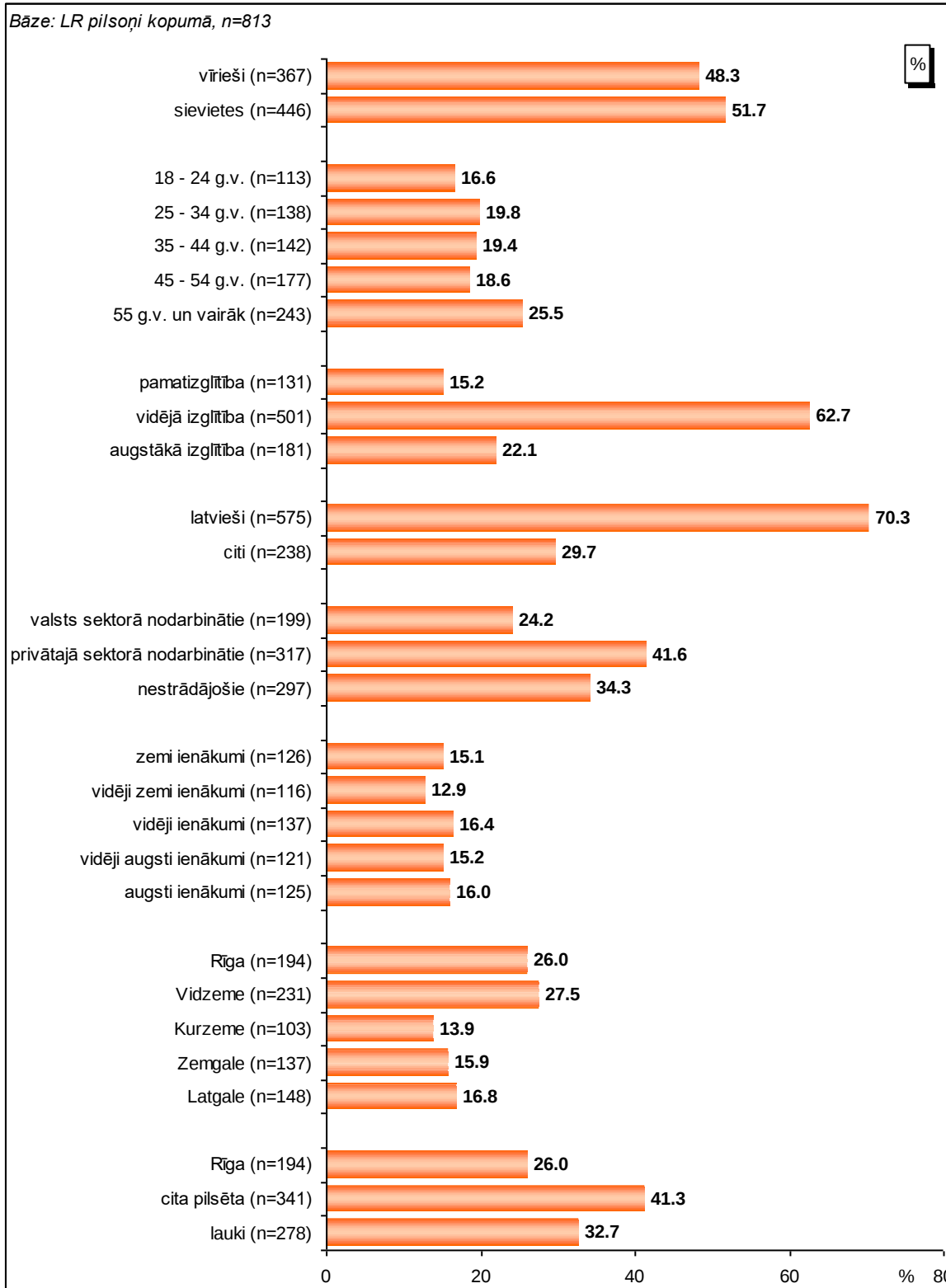
Vidēji zemi – no Ls65 līdz Ls89

Vidēji – no Ls90 līdz Ls119

Vidēji augsti – no Ls120 līdz Ls169

Augsti – Ls170 un vairāk.

Respondentu sociāldemogrāfiskais raksturojums

Statistiskās kļūdas novērtēšanas tabula

Pētījuma rezultātos vienmēr pastāv zināma *statistiskās kļūdas* varbūtība. Analizējot un interpretējot pētījumā iegūtos rezultātus, to vajadzētu ņemt vērā. Tās atšķirības, kuras iekļaujas statistiskās kļūdas robežās jeb ir mazākas par to, var uzskatīt par *nenozīmīgām*.

Statistiskā kļūda tiek aprēķināta pēc sekojošās formulas :

$$SK = q \times \sqrt{\pi \times (100 - \pi) / n}$$

kur :

SK - statistiskā kļūda

q - koeficients, kas pie 95% varbūtības ir vienāds ar 1.96

π - pētījumā iegūtais respondentu atbilžu procentuālais sadalījums

n - respondentu skaits

Lai ērtāk un ātrāk noteiktu statistisko mērījuma kļūdu, ir lietderīgi izmantot statistiskās kļūdas novērtēšanas tabulu.

PĒTĪJUMA REZULTĀTU STATISTISKĀS KĻŪDAS NOVĒRTĒŠANAS TABULA
(ar 95 % varbūtību)

Procentuālais atbilžu sadalījums (%)	Respondentu skaits [N] =															
	50	75	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	1100	1200	1500	2000
1 vai 99	2.8	2.2	1.9	1.4	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5	0.4
2 vai 98	3.9	3.2	2.7	1.9	1.6	1.4	1.2	1.1	1.0	1.0	0.9	0.9	0.8	0.8	0.7	0.6
4 vai 96	5.4	4.5	3.8	2.7	2.2	1.9	1.7	1.6	1.5	1.4	1.3	1.2	1.2	1.1	1.0	0.9
6 vai 94	6.6	5.4	4.7	3.3	2.7	2.3	2.0	1.9	1.8	1.7	1.6	1.5	1.4	1.3	1.2	1.0
8 vai 92	7.5	6.1	5.3	3.8	3.1	2.7	2.4	2.2	2.0	1.9	1.8	1.7	1.6	1.5	1.4	1.2
10 vai 90	8.3	6.8	5.9	4.2	3.4	2.9	2.6	2.4	2.2	2.0	2.0	1.9	1.8	1.7	1.5	1.3
12 vai 88	9.0	7.4	6.4	4.5	3.7	3.2	2.9	2.6	2.4	2.3	2.1	2.0	1.9	1.8	1.6	1.4
15 vai 85	9.9	8.0	7.0	5.0	4.0	3.5	3.1	2.9	2.6	2.5	2.3	2.2	2.1	2.0	1.8	1.6
18 vai 82	10.7	8.7	7.5	5.3	4.4	3.8	3.4	3.0	2.9	2.7	2.5	2.4	2.3	2.2	1.9	1.7
20 vai 80	11.1	9.1	7.8	5.5	4.5	3.9	3.5	3.2	3.0	2.8	2.6	2.5	2.4	2.3	2.0	1.8
22 vai 78	11.5	9.4	8.1	5.7	4.7	4.1	3.6	3.3	3.1	2.9	2.7	2.6	2.5	2.4	2.1	1.8
25 vai 75	12.0	9.8	8.5	6.0	4.9	4.2	3.8	3.5	3.2	3.0	2.8	2.7	2.6	2.5	2.2	1.9
28 vai 72	12.5	10.2	8.8	6.2	5.1	4.4	3.9	3.6	3.3	3.1	2.9	2.8	2.7	2.5	2.3	2.0
30 vai 70	12.7	10.4	9.0	6.4	5.2	4.5	4.0	3.7	3.4	3.2	3.0	2.8	2.7	2.6	2.3	2.0
32 vai 68	12.9	10.6	9.1	6.5	5.3	4.6	4.1	3.7	3.5	3.2	3.1	2.9	2.8	2.6	2.4	2.1
35 vai 65	13.2	10.8	9.4	6.6	5.4	4.7	4.2	3.8	3.5	3.3	3.1	3.0	2.8	2.7	2.4	2.1
40 vai 60	13.6	11.1	9.6	6.8	5.5	4.8	4.3	3.9	3.6	3.4	3.2	3.0	2.9	2.8	2.5	2.2
45 vai 55	13.8	11.3	9.8	6.9	5.6	4.9	4.4	4.0	3.7	3.5	3.3	3.1	2.9	2.8	2.5	2.2
50 vai 50	13.9	11.3	9.8	6.9	5.7	4.9	4.4	4.0	3.7	3.5	3.3	3.1	3.0	2.8	2.5	2.2

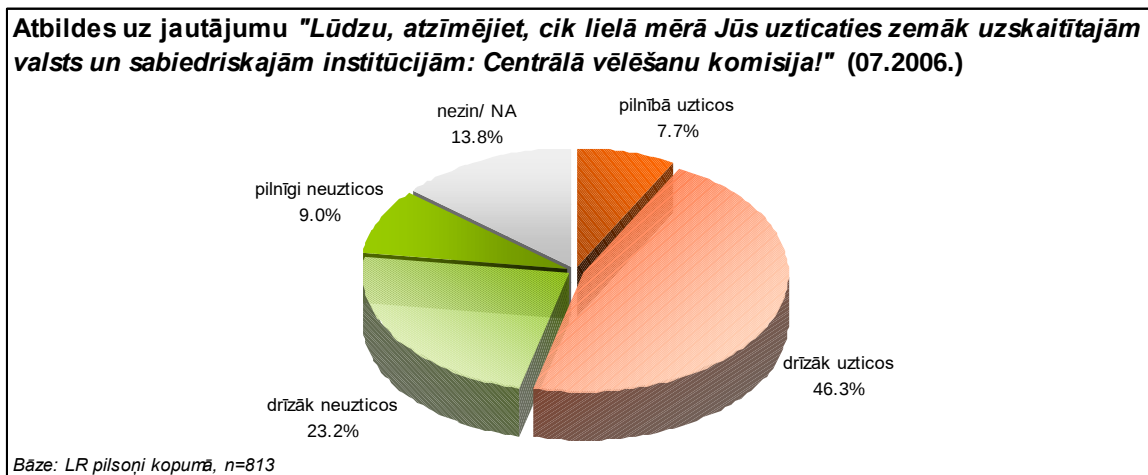
Lai noteiktu statistisko mērījuma kļūdu, ir jāzina nesvērts respondentu skaits attiecīgajā grupā un rezultāts procentos. Izmantojot šos lielumus, tabulas attiecīgajā iedaļā var atrast statistiskās mērījuma kļūdas robežas + / - procentos ar **95% varbūtību**.

Piemēram, ja pētījuma rezultātā no visiem aptaujātajiem Latvijas iedzīvotājiem (respondentu skaits n = 1000) tiek iegūta mērķa grupa 12.0%, kas pauž apstiprinošu attieksmi pret spriedumu vai izteikumu "X", tad ar 95% varbūtību mēs varam teikt, ka statistiskā mērījuma kļūda šeit ir + / - 2.0% robežās. No tā izriet, ka mērķa grupa, kura identificē sevi ar spriedumu vai izteikumu "X" ir no 10.0% līdz 14.0%.

1. Attieksme pret Centrālo vēlēšanu komisiju

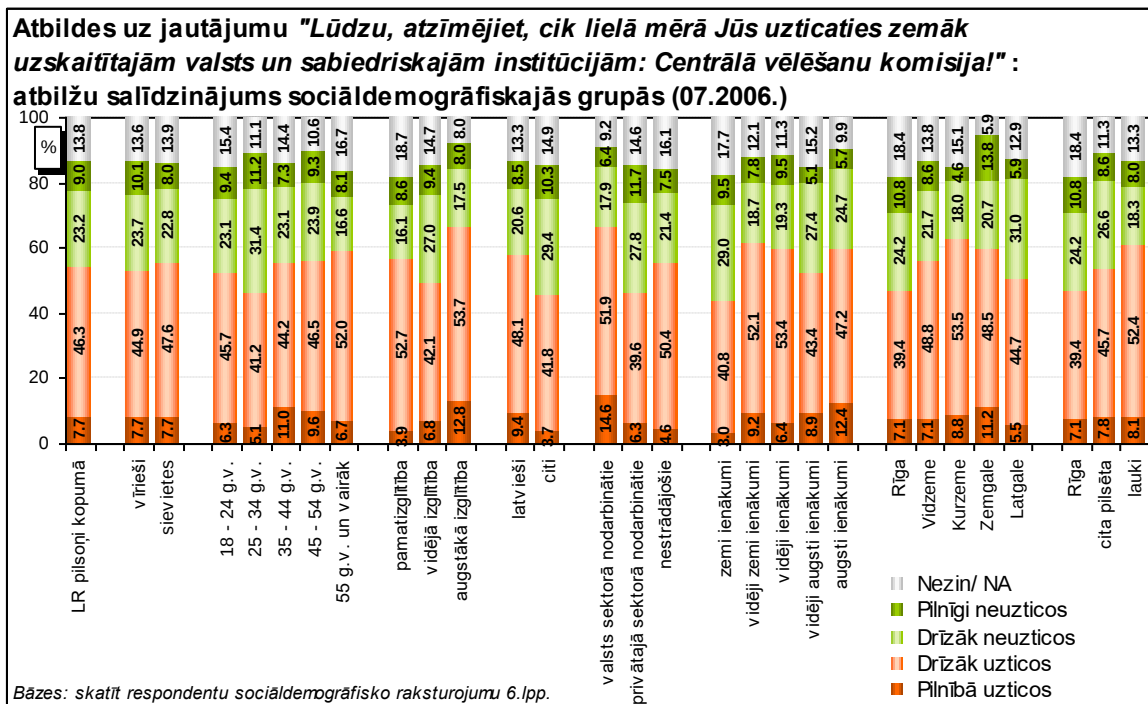
Latvijas iedzīvotāju aptaujas ietvaros respondentiem tika lūgts norādīt, cik lielā mērā viņi uzticas Centrālajai vēlēšanu komisijai un atzīmēt, vai, viņuprāt, balsis vēlēšanās tiek saskaitītas godīgi.

Nākamajā grafikā apkopoti dati par LR pilsoņu atbildēm uz jautājumu *“Lūdzu, atzīmējiet, cik lielā mērā Jūs uzticaties zemāk uzskaitītajām valsts un sabiedriskajām institūcijām: Centrālā vēlēšanu komisija!”*

Aptaujas rezultāti liecina, ka vairāk kā puse balsstiesīgo (54%) kopumā uzticas (*“pilnībā uzticos”* un *“drīzāk uzticos”*) Centrālajai vēlēšanu komisijai, bet pretēju viedokli (*“pilnībā neuzticos”* un *“drīzāk neuzticos”*) pauduši aptuveni 1/3 respondentu (32%).

Dati par sociāldemogrāfisko grupu attieksmi pret CVK apkopoti nākamajā grafikā.

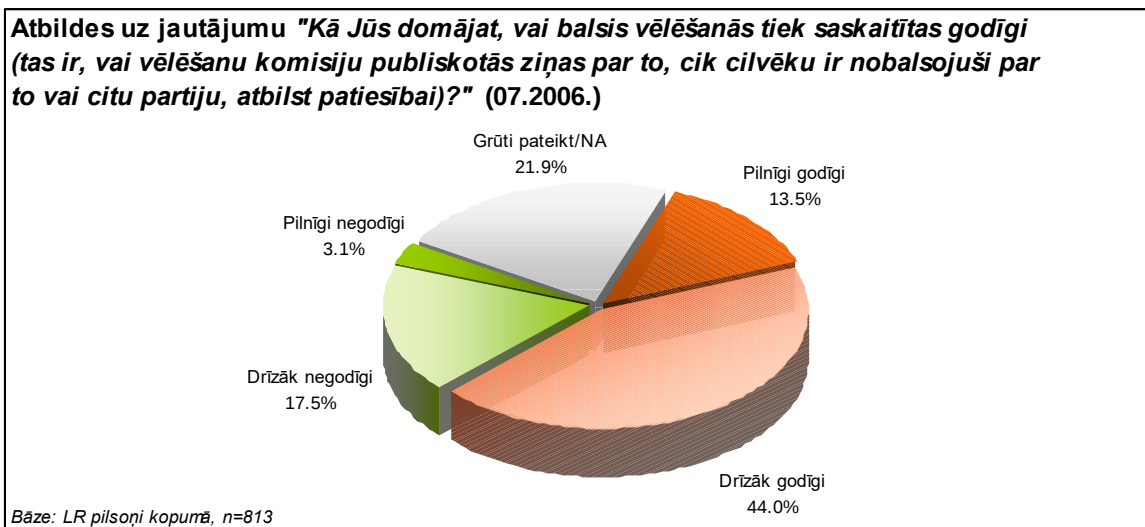
Raksturojot atbildes, jāatzīmē, ka biežāk nekā caurmērā to, ka kopumā uzticas CVK, norādījuši balsstiesīgie, kuri vecāki par 55 gadiem, grupa ar augstāko izglītību,

Pētījums: Vēlētāju attieksmju pētījums

latvieši, valsts sektorā nodarbinātie, aptaujātie ar vidēji zemiem, vidējiem vai augstiem ienākumiem, respondenti Kurzēm un Zemgalē, kā arī lauku apvidos dzīvojošie.

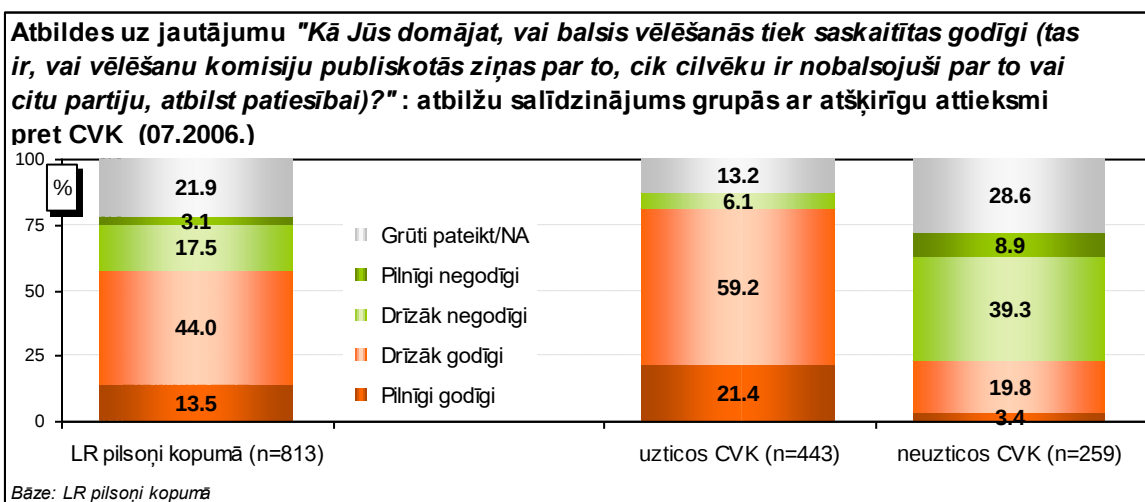
Savukārt pētījuma dalībnieki vecumā no 25 līdz 34 gadiem, LR pilsoņi ar vidējo izglītību, citu tautību pārstāvji, privātajā sektorā strādājošie, aptaujātie ar zemiem ienākumiem, Latgalē dzīvojošie un respondenti citās pilsētās (ne Rīgā) biežāk nekā caurmērā atzīmējuši, ka neuzticas CVK.

Respondentiem lūdza atbildēt, vai, viņuprāt, balsis vēlēšanās tiek saskaitītas godīgi (t.i., vai vēlēšanu komisiju publiskotās ziņas par to, cik cilvēku ir nobalsojuši par to vai citu partiju, atbilst patiesībai). Nākamajā grafikā apkopoti dati par atbildēm.

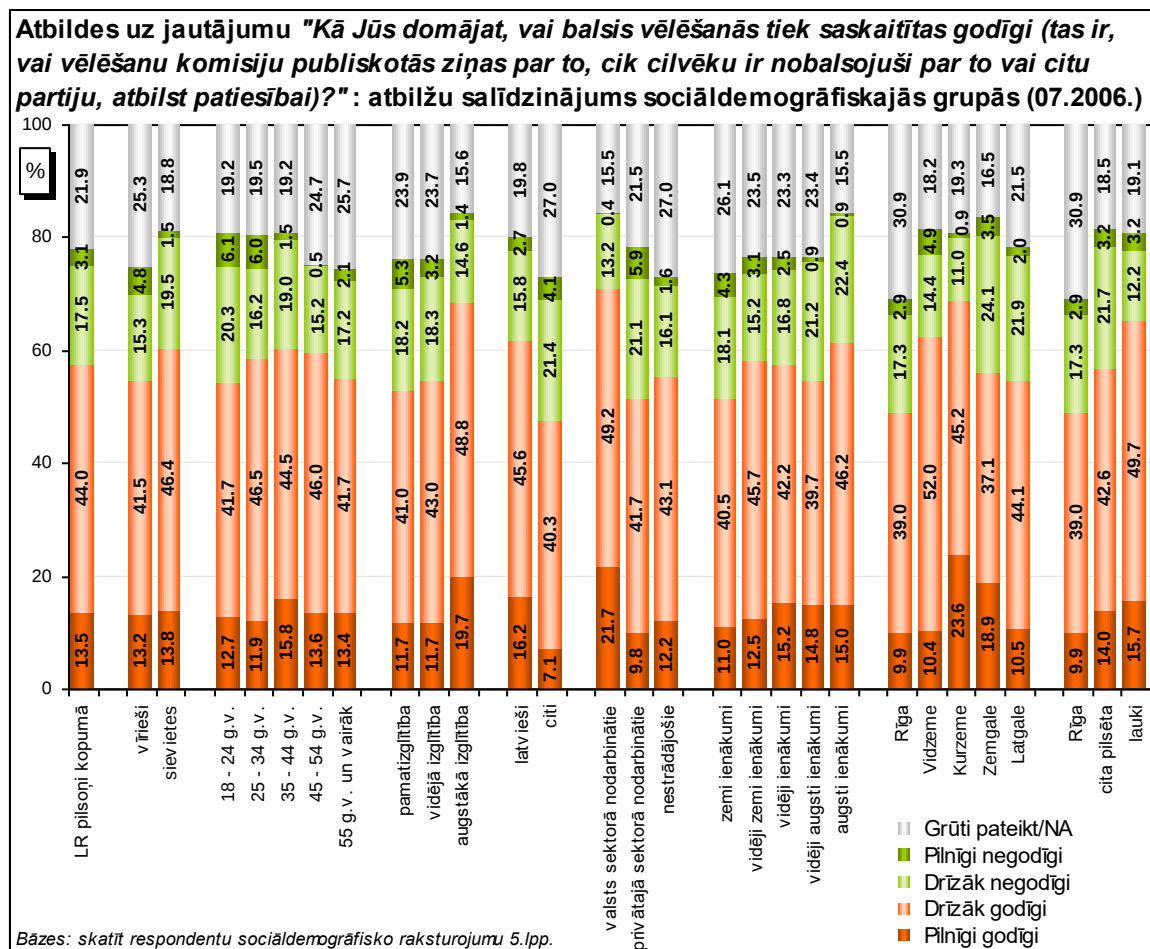
Kā redzams, 58% balsstiesīgo Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka balsis vēlēšanās tiek saskaitītas kopumā godīgi ("pilnīgi godīgi" un "drīzāk godīgi"). Viedokli, ka balsis vēlēšanās netiek saskaitītas godīgi ("pilnīgi negodīgi" un "drīzāk negodīgi"), pauda 21% aptaujāto, bet 22% respondentu atturējās sniegt konkrētu atbildi ("grūti pateikt").

Dati par atbildēm atkarībā no uzticēšanās CVK apkopoti nākamajā grafikā.

Salīdzinot aptaujāto atbildes atkarībā no viņu attieksmes pret CVK, jāsecina, ka LR pilsoņi, kuri uzticas šai institūcijai, ievērojami biežāk nekā tie, kuri neuzticas CVK, uzskata, ka balsis vēlēšanās tiek saskaitītas kopumā godīgi (attieciņi: 81% un 23%).

Nākamajā grafikā apkopoti dati par atbildēm uz jautājumu "Kā Jūs domājat, vai balsis vēlēšanās tiek saskaitītas godīgi (tas ir, vai vēlēšanu komisiju publiskotās ziņas par to, cik cilvēku ir nobalsojuši par to vai citu partiju, atbilst patiesībai)?" dažādās sociāldemogrāfiskajās grupās.

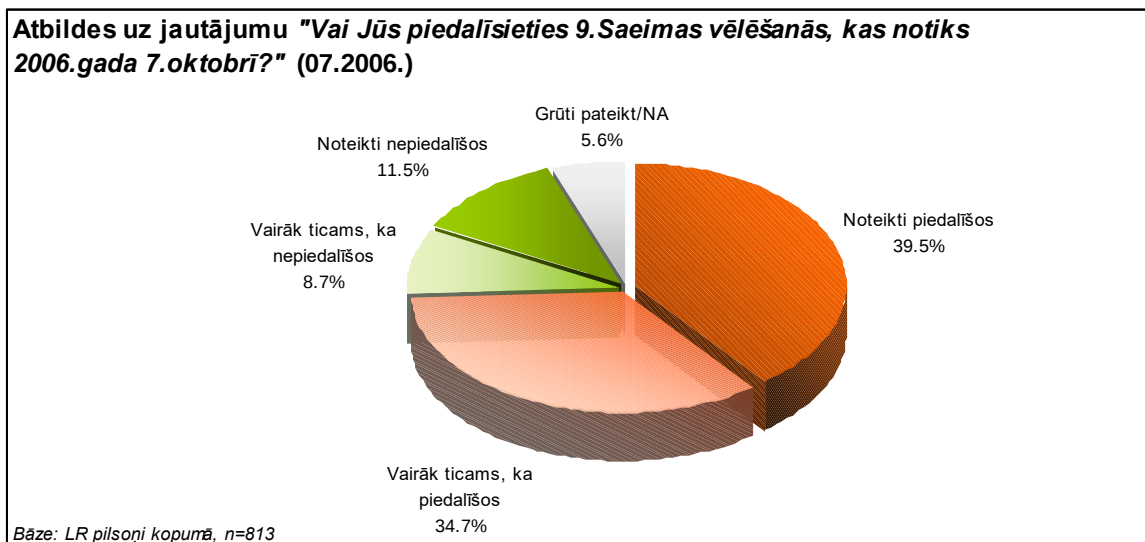
Analizējot dažādu sociāldemogrāfisko grupu atbildes, var konstatēt, ka biežāk nekā caurmērā balsu saskaitīšanu vēlēšanās par godīgu ("pilnīgi godīgi" un "drīzāk godīgi") atzinuši balsstiesīgie ar augstāko izglītību, latvieši, valsts sektorā nodarbinātie, iedzīvotāji ar augstiem ienākumiem, respondenti Vidzemē un Kurzemē, kā arī lauku apvidos dzīvojošie.

Savukārt viedokli, ka balsis vēlēšanās tiek saskaitītas negodīgi ("pilnīgi negodīgi" un "drīzāk negodīgi") biežāk nekā caurmērā pauduši jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem, citu tautību pārstāvji, privātajā sektorā strādājošie, Zemgalē un Latgalē dzīvojošie, kā arī aptaujas dalībnieki citās pilsētās (ne Rīgā).

2. Gatavība piedalīties 9.Saeimas vēlēšanās: iemesli

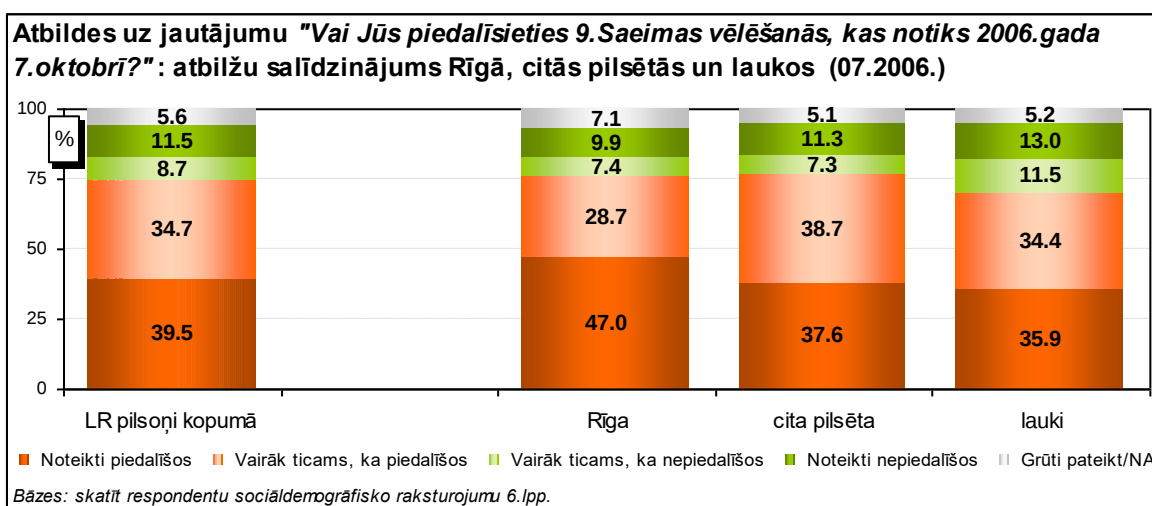
Aptaujātajiem LR pilsoņiem tika lūgts norādīt, vai viņi piedalīsies 9.Saeimas vēlēšanās, un raksturot iemeslus, kāpēc viņi piedalīsies vai nepiedalīsies vēlēšanās.

Dati par balsstiesīgo atbildēm uz jautājumu *“Vai Jūs piedalīsieties 9.Saeimas vēlēšanās, kas notiks 2006.gada 7.oktobrī?”* apkopoti nākamajā grafikā.

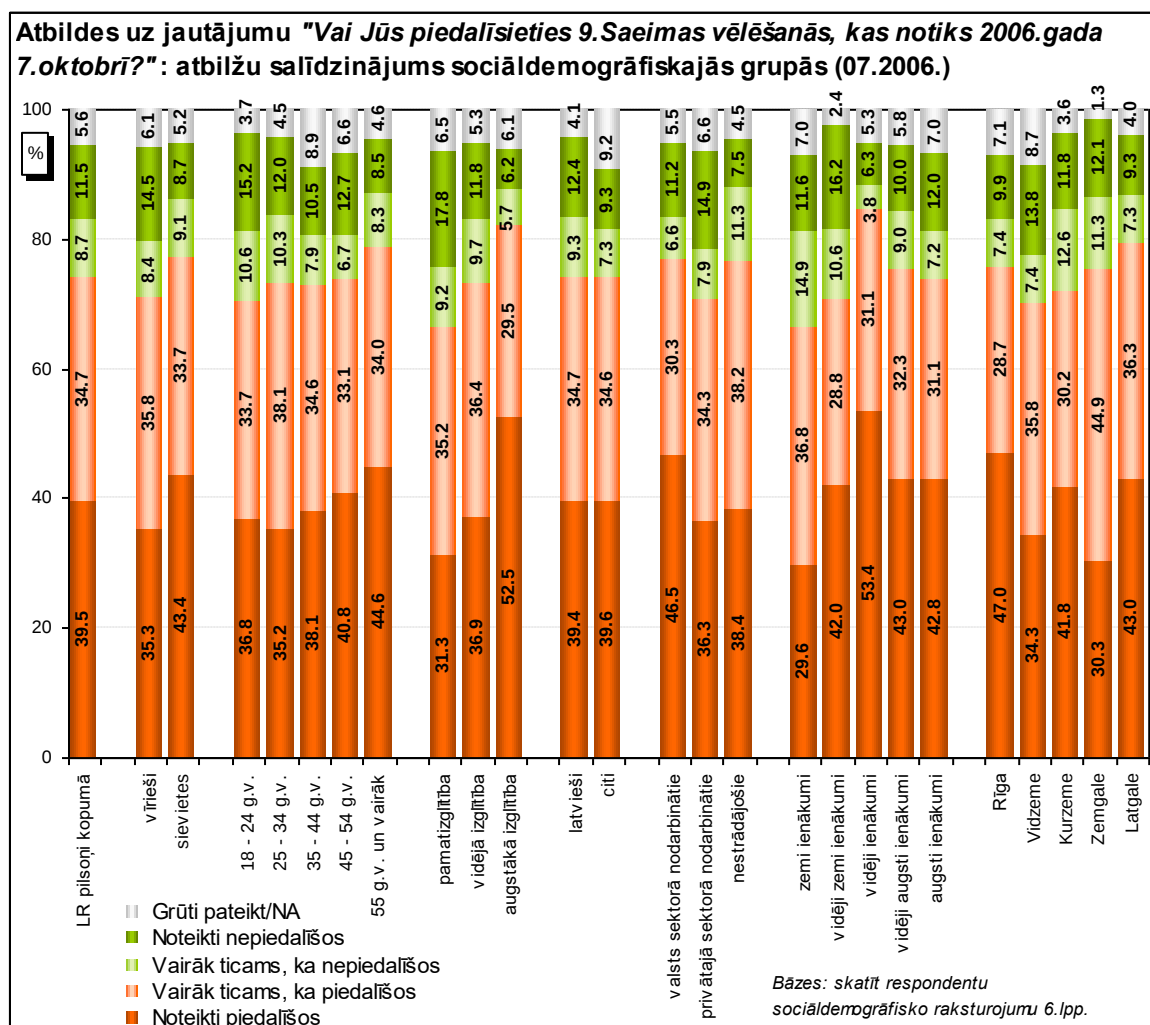
Saskaņā ar pētījuma rezultātiem 40% LR pilsoņu atbildējuši, ka *“noteikti piedalīsies”* Saeimas vēlēšanās, un vēl 35% norādījuši atbildi *“vairāk ticams, ka piedalīšos”*. To, ka nepiedalīsies vēlēšanās, minēja 1/5 respondentu, tajā skaitā 9% atzīmēja atbildi *“vairāk ticams, ka nepiedalīšos”* un 12% - *“noteikti nepiedalīšos”*.

Nākamajā grafikā salīdzināti dati par gatavību piedalīties Saeimas vēlēšanās Rīgā, citās pilsētās un laukos.

Salīdzinot aptaujas datus atkarībā no respondentu dzīvesvietas, var konstatēt, ka Rīgā dzīvojošie biežāk (47%) nekā LR pilsoņi citās pilsētās (38%) un lauku apvidos (36%) norādījuši, ka *“noteikti piedalīsies”* Saeimas vēlēšanās.

Pētījuma dati par citu sociāldemogrāfisko grupu atbildēm uz jautājumu “Vai Jūs piedalīsieties 9.Saeimas vēlēšanās, kas notiks 2006.gada 7.oktobrī?” apkopoti nākamajā grafikā.

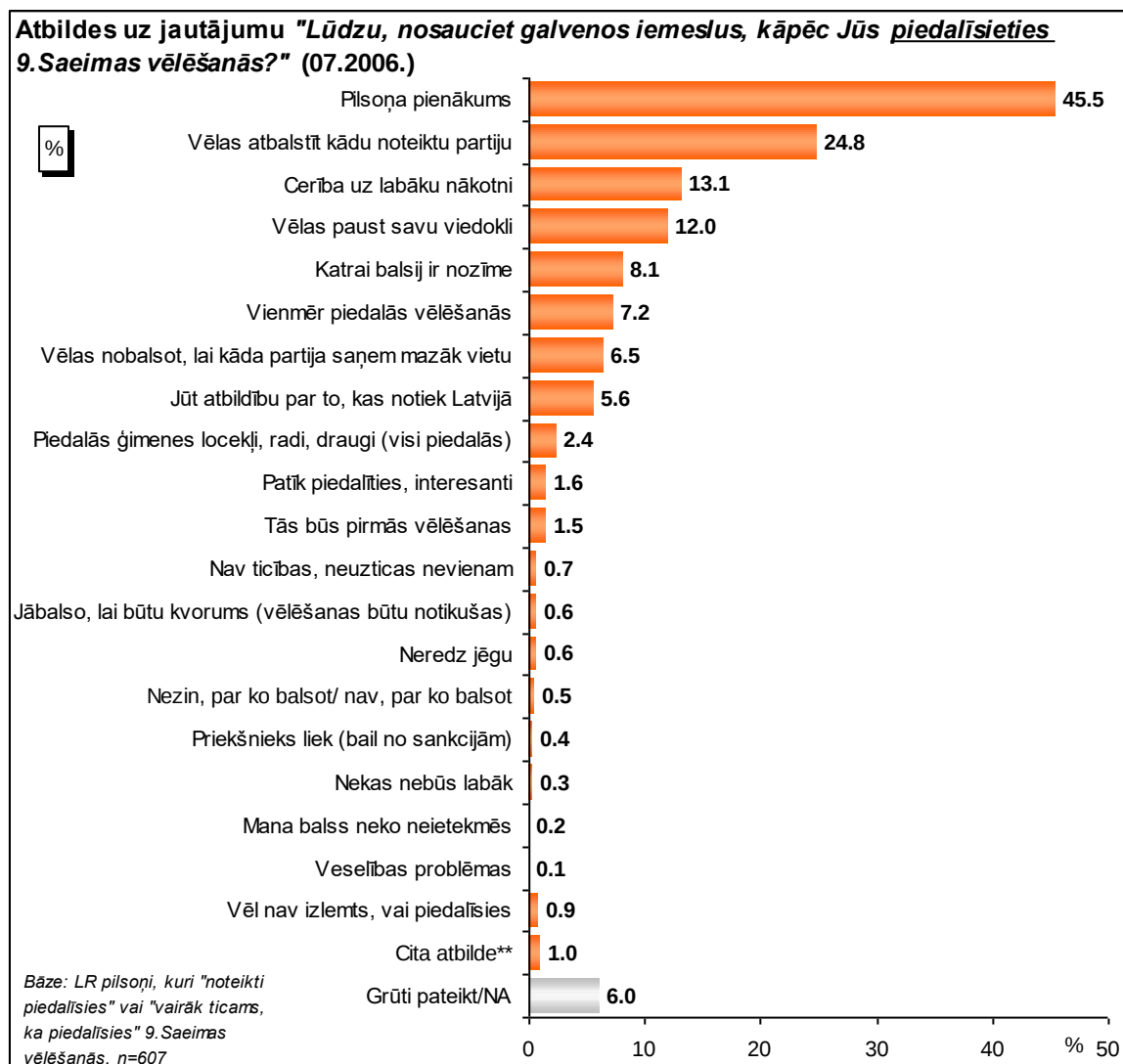

Viedokli, ka “noteikti piedalīšos” 9.Saeimas vēlēšanās, biežāk nekā caurmērā pauduši balsstiesīgie, kuri vecāki par 55 gadiem, sievietes, respondenti ar augstāko izglītību, valsts sektorā nodarbinātie, aptaujas dalībnieki ar vidējiem, vidēji augstiem un augstiem ienākumiem, kā arī LR pilsoņi Rīgā un Latgalē.

Savukārt atbilžu variantu “noteikti nepiedalīšos” biežāk nekā caurmērā atzīmējuši vīrieši, jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem, aptaujātie ar pamatzglītību, privātajā sektorā strādājošie un respondenti ar vidēji zemiem ienākumiem.

Pētījuma dalībniekiem lūdza atbildēt uz jautājumu *“Lūdzu, nosauciet galvenos iemeslus, kāpēc Jūs piedalīsieties/ nepiedalīsieties 9.Saeimas vēlēšanās?”* Jāatzīmē, ka šis bija t.s. “atvērtais” jautājums – respondentiem netika piedāvāti atbilžu varianti, viņi brīvi formulēja savas atbildes, kas datu apstrādes laikā tika apkopotas lielākās grupās.

Nākamajā grafikā apkopoti dati par to LR pilsoņu atbildēm, kuri **plāno piedalīties** (atbildes *“noteikti piedalīšos”* un *“vairāk ticams, ka piedalīšos”*) 9. Saeimas vēlēšanās.

*Tā kā katrs respondents varēja minēt vairākas atbildes, atbilžu kopējā summa pārsniedz 100%.

**Kategorijā *“Cita atbilde”* ietilpst: *“nav iemesla nepiedalīties”* (minēts 2 reizes); *“tas ir gods piedalīties vēlēšanās”* (minēts 2 reizes); *“atkarīgs no tā, ko partijas reāli pierādīs darbībā līdz vēlēšanu brīdim”* (minēts 1 reizi); *“šogad varēs balsot jebkurā iecirknī”* (minēts 1 reizi).

Pētījuma dati liecina, ka LR pilsoņi visbiežāk savu nodomu piedalīties 9.Saeimas vēlēšanās ir pamatojuši ar uzskatu, ka tas ir katra pilsoņa pienākums (46%). Aptuveni 1/4 balsstiesīgo (25%) minējuši, ka plāno piedalīties vēlēšanās, lai atbalstītu kādu noteiktu partiju, un jāpiebilst, ka 7% arī norādījuši, ka piedalīsies vēlēšanās, lai kāda partija saņemtu mazāk vietu.

Salīdzinoši bieži respondenti atbildējuši, ka 9.Saeimas vēlēšanās plāno piedalīties, jo cer uz labāku nākotni (13%) un vēlas paust savu viedokli (12%). Vairāk nekā 5% LR pilsoņu minējuši arī tādus iemeslus kā *“katrai balsij ir nozīme”* (8%), *“vienmēr piedalās vēlēšanās”* (7%) un *“jūt atbildību par to, kas notiek Latvijā”* (6%).

Jāpiebilst, ka atsevišķi respondenti, kuri, atbildot uz jautājumu par to, vai piedalīsies 9.Saeimas vēlēšanās, atzīmēja atbildi *“vairāk ticams, ka piedalīšos”*, minējuši arī dažādas negatīvas lietas, kas viņus varētu atturēt no piedalīšanās – aptaujātie atbildējuši, ka neredz jēgu dalībai vēlēšanās, nezina, par ko balsot, minējuši, ka konkrētā balss neko neietekmēs, pauduši neticību uzlabojumiem nākotnē vai norādījuši uz savām veselības problēmām.

Aptaujas dati par iemesliem, kurus minējuši vairāk nekā 5% balsstiesīgo, tiks analizēti detalizētāk, norādot, kurās sociāldemogrāfiskajās grupās tie minēti biežāk nekā caurmērā.

Visbiežāk respondenti savu nodomu piedalīties 9.Saeimas vēlēšanās pamatojuši ar viedokli, ka tas ir *“pilsoņa pienākums”* (46%). Biežāk nekā caurmērā to norādījuši balsstiesīgie vecumā no 35 līdz 44 gadiem, sievietes, grupa ar pamatizglītību, latvieši, valsts sektorā nodarbinātie, LR pilsoņi ar zemiem vai vidējiem ienākumiem, respondenti Vidzemē un Latgalē, kā arī lauku apvidos dzīvojošie.

Otrs biežāk minētais iemesls ir *“vēlme atbalstīt kādu noteiktu partiju”* (25%). Aptaujas dalībnieki atbildējuši, ka vēlas atbalstīt kādu sev simpātisku sarakstu, deputātus, vēlas ievēlēt jaunus politiskos spēkus vai atbalstīt jau pie varas esošās partijas. Šo iemeslu biežāk nekā caurmērā norādījuši respondenti, kuri vecāki par 45 gadiem, aptaujātie ar pamatizglītību, pētījuma dalībnieki ar vidēji zemiem vai vidējiem ienākumiem, kā arī Kurzemē dzīvojošie.

Vairāk nekā 1/10 balsstiesīgo Latvijas iedzīvotāju (13%) minējuši iemeslus, kas apvienoti atbilžu grupā *“cerība uz labāku nākotni”*. Respondenti atbildējuši, ka piedalīsies vēlēšanās ar cerību, ka nākotnē tiks paaugstināts dzīves līmenis, uzlabosies ekonomiskā situācija valstī. Biežāk nekā caurmērā ar cerībām uz labāku nākotni savu nodomu piedalīties 9.Saeimas vēlēšanās pamatojuši valsts sektorā strādājošie, LR pilsoņi ar vidēji zemiem, vidējiem vai vidēji augstiem ienākumiem, respondenti Kurzemē un citās pilsētās (ne Rīgā) dzīvojošie.

To, ka piedalīsies Saeimas vēlēšanās, jo *“vēlas paust savu viedokli”*, norādīja 12% aptaujas dalībnieku. Biežāk nekā caurmērā šo iemeslu minēja balsstiesīgie vecumā no 35 līdz 44 gadiem, respondenti ar augstāko izglītību, aptaujātie ar augstiem ienākumiem un LR pilsoņi Kurzemē.

Atbildes, kas apkopotas grupā *“katrai balsij ir nozīme”*, minējuši 8% respondentu. Balsstiesīgie uzskata, ka arī viņu balss kaut ko ietekmē. Sievietes, iedzīvotāji ar augstāko izglītību, valsts sektorā strādājošie, pētījuma dalībnieki Vidzemē un Latgalē, kā arī citās pilsētās (ne Rīgā) dzīvojošie šo iemeslu dalībai vēlēšanās minējuši biežāk nekā caurmērā.

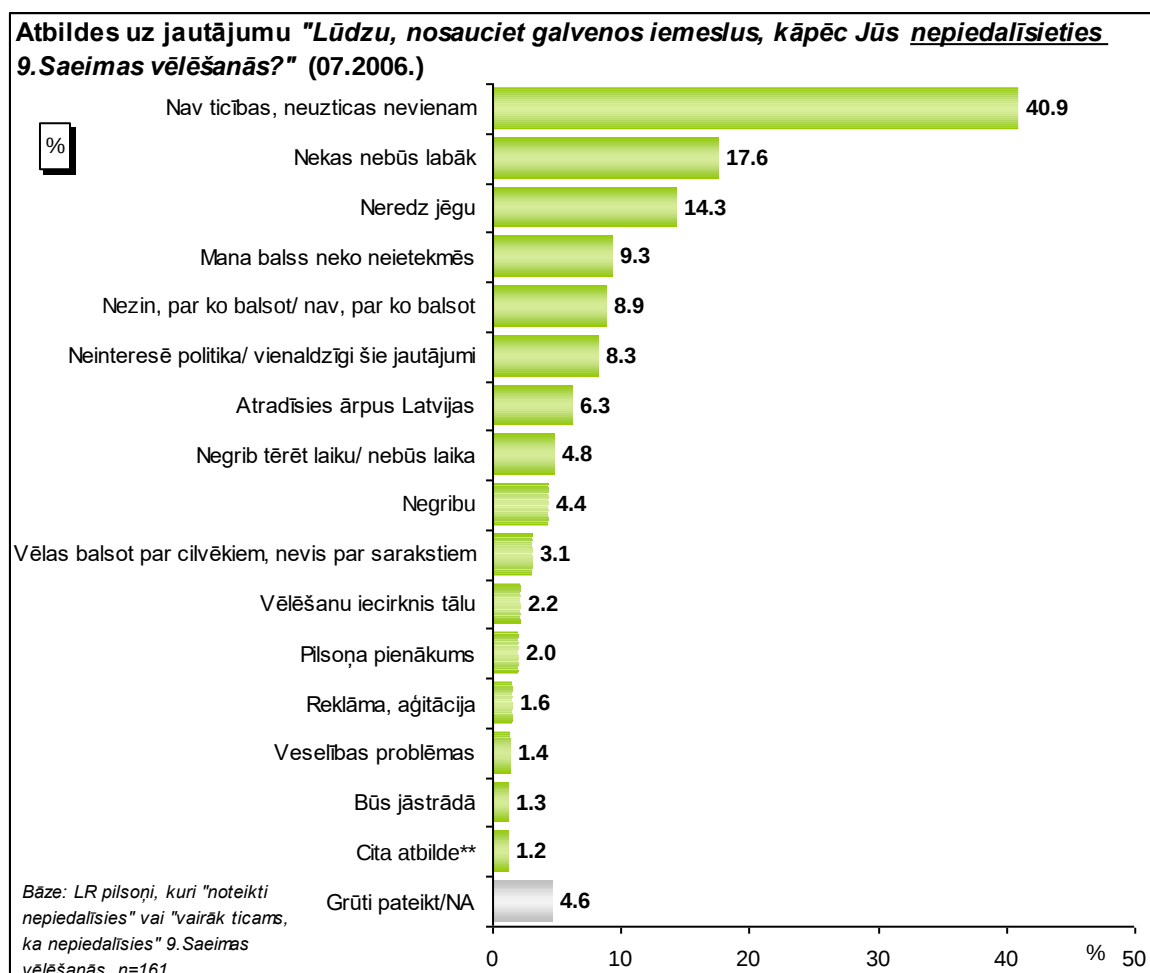
Saskaņā ar aptaujas datiem 7% balsstiesīgo gatavību piedalīties 9.Saeimas vēlēšanās pamatojuši ar to, ka *“vienmēr piedalās vēlēšanās”*. Biežāk nekā caurmērā šādu viedokli pauduši LR pilsoņi ar pamatizglītību, respondenti ar zemiem ienākumiem un lauku apvidos dzīvojošie.

Pētījums: Vēlētāju attieksmju pētījums

Kopumā 7% aptaujāto atbildējuši, ka piedalīsies vēlēšanās, “lai kāda partija saņem mazāk vietu”. Respondenti norādījuši, ka vēlas, lai netiktu ievēlētas kreisās partijas, radikāļi. Šo iemeslu biežāk nekā caurmērā minējuši balsstiesīgie ar augstāko izglītību un pētījuma dalībnieki Rīgā.

Raksturojot iemeslus dalībai 9.Saeimas vēlēšanās, 6% balsstiesīgo Latvijas iedzīvotāju atbildējuši, ka piedalīsies, jo “jūt atbildību par to, kas notiek Latvijā”. Aptaujātie minējuši, ka ir Latvijas patrioti, norādījuši, ka vēlas piedalīties valstī notiekošajos politiskajos procesos. Respondenti vecumā no 25 līdz 34 gadiem un LR pilsoņi ar vidēji augstiem ienākumiem šādu viedokli pauduši biežāk nekā caurmērā.

Dati par to LR pilsoņu atbildēm, kuri neplāno piedalīties 9.Saeimas vēlēšanās, apkopoti nākamajā grafikā.

*Tā kā katrs respondents varēja minēt vairākas atbildes, atbilžu kopējā summa pārsniedz 100%.

**Kategorijā "Cita atbilde" ietilpst: "aiztaupīšu sev vilšanos, ja mana partija zaudēs" (minēts 1 reizi); "neesmu piedalījies arī iepriekšējās vēlēšanās" (minēts 1 reizi).

Kā redzams, LR pilsoņi, kuri neplāno piedalīties 9.Saeimas vēlēšanās, galvenokārt savu nostāju pamatojuši ar vilšanos politikā – pētījuma dalībnieki minējuši, ka neuzticas, netic nevienam (41%), norādījuši, ka nākotnē nekas nebūs labāk (18%), atbildējuši, ka neredz jēgu dalībai vēlēšanās (14%), pauduši viedokli, ka viņu balss neko neietekmēs (9%), atzīmējuši, ka nezina, par ko balsot (9%). Vairāk nekā 5% balsstiesīgo

arī norādījuši, ka politika viņus neinteresē (8%) vai vēlēšanu laikā (2006.gada 7.oktobrī) viņi nebūs Latvijā (6%).

Jāpiebilst, ka daļa aptaujāto, kuri norādīja, ka *“vairāk ticams, ka nepiedalīšos”* 9.Saeimas vēlēšanās, puda viedokli, ka vēlēšanās tomēr varētu piedalīties, jo tas ir *“pilsoņa pienākums”*.

Dati par iemesliem, kurus minēja vairāk nekā 5% balsstiesīgo, tiks analizēti detalizētāk, norādot, kuras sociāldemogrāfiskās grupas tos minējušas biežāk nekā caurmērā (tiesa, nelielā respondentu skaita dēļ jāreķinās ar lielāku statistisko kļūdu).

LR pilsoņi, pamatojot, kāpēc nepiedalīsies 9.Saeimas vēlēšanās, visbiežāk (41%) minējuši, ka *“nav ticības, neuzticas nevienam”*. Aptaujātie norādījuši, ka neuzticas partijām, politiķiem, viņu dotajiem solījumiem. Biežāk nekā caurmērā šo iemeslu minējuši respondenti vecumā no 25 līdz 34 gadiem un no 45 līdz 54 gadiem, grupa ar augstāko izglītību, latvieši, valsts sektorā nodarbinātie, aptaujātie ar vidēji zemiem vai vidējiem ienākumiem, LR pilsoņi Vidzemē un Kurzemē, kā arī citās pilsētās (ne Rīgā) dzīvojošie.

Nedaudz mazāk kā 1/5 aptaujas dalībnieku (18%) puda viedokli, ka vēlēšanās nepiedalīsies, jo *“nekas nebūs labāk”*. Balsstiesīgie galvenokārt norādījuši, ka netic iespējai, ka pēc vēlēšanām kaut kas mainīsies. Biežāk nekā caurmērā šādas atbildes snieguši iedzīvotāji, kuri vecāki par 55 gadiem, aptaujātie ar vidēji zemiem vai augstiem ienākumiem, Kurzemē dzīvojošie, kā arī respondenti citās pilsētās (ne Rīgā).

To, ka *“neredz jēgu”* Saeimas vēlēšanām vai savai dalībai tajās, atzīmēja 14% respondentu. Biežāk nekā caurmērā to norādīja balsstiesīgie vecumā no 18 līdz 24 gadiem, aptaujātie ar augstāko izglītību, respondenti ar augstiem ienākumiem un Zemgalē dzīvojošie.

Viedokli, ka *“mana balss neko neietekmēs”*, puda 9% LR pilsoņu, un biežāk nekā caurmērā to norādīja iedzīvotāji vecumā no 25 līdz 34 gadiem, citu tautību pārstāvji, aptaujātie ar zemiem vai augstiem ienākumiem un respondenti Latgalē.

Kopumā 9% balsstiesīgo norādījuši, ka nepiedalīsies vēlēšanās, jo *“nezina, par ko balsot/ nav, par ko balsot”*. Šo iemeslu biežāk nekā caurmērā minējuši aptaujātie vecumā no 45 līdz 54 gadiem, iedzīvotāji ar vidējiem ienākumiem un Rīgā dzīvojošie.

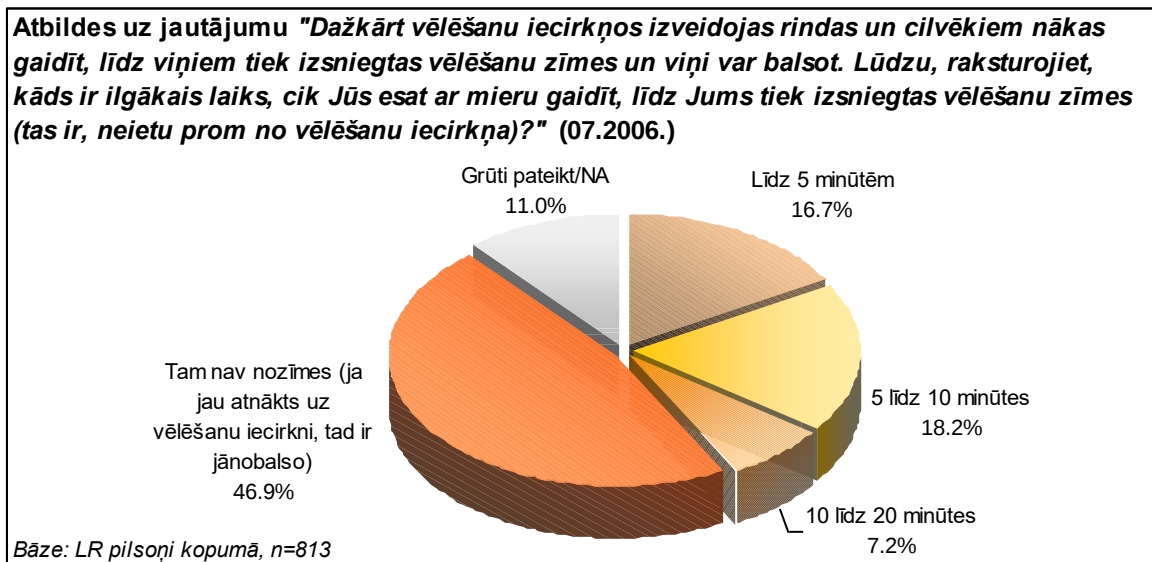
To, ka *“neinteresē politika/ vienaldzīgi šie jautājumi”*, atzīmēja 8% respondentu. Biežāk nekā caurmērā to norādīja jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem, aptaujātie ar vidēji augstiem ienākumiem un Kurzemē dzīvojošie.

Raksturojot iemeslus, kāpēc nepiedalīsies 9.Saeimas vēlēšanās, 6% balsstiesīgo atbildēja, ka tajā laikā *“atradīsies ārpus Latvijas”*, un biežāk nekā caurmērā to minēja aptaujātie vecumā no 25 līdz 34 gadiem, iedzīvotāji ar augstiem ienākumiem, kā arī respondenti Rīgā.

3. Attieksme pret vēlēšanu procesu

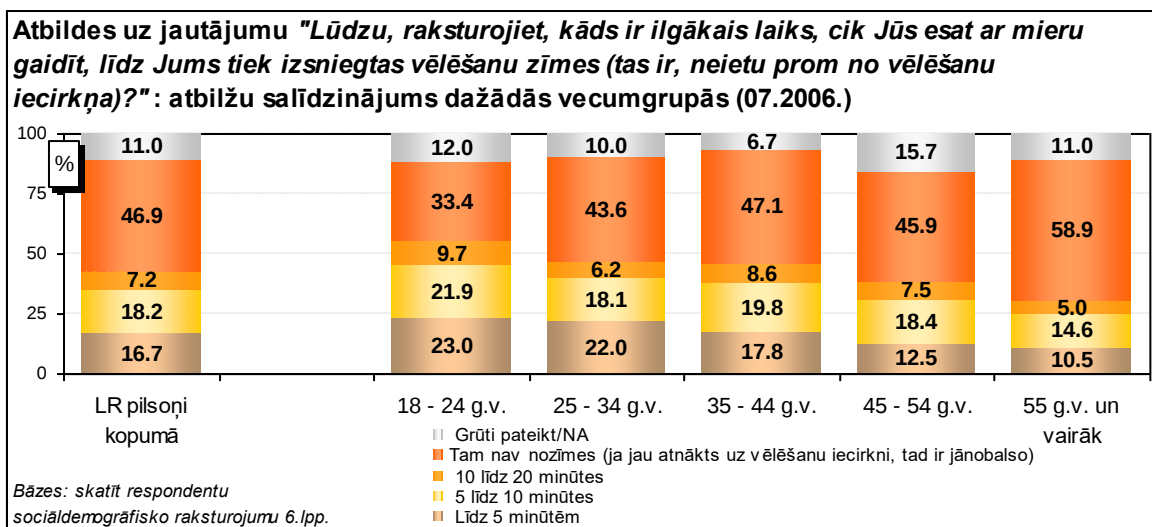
Pētījuma ietvaros balsstiesīgajiem Latvijas iedzīvotājiem tika lūgts raksturot, kāds ir ilgākais laiks, ko viņi ir ar mieru gaidīt, līdz tiek izsniegti vēlēšanu biļeteni, un atbildēt, kāda būtu viņu rīcība, ja vēlēšanu iecirknī visas vēlēšanu kabīnes būs aizņemtas.

Nākamajā grafikā apkopoti dati par respondentu atbildēm uz jautājumu *“Lūdzu, raksturojiet, kāds ir ilgākais laiks, cik Jūs esat ar mieru gaidīt, līdz Jums tiek izsniegtas vēlēšanu zīmes (t.i., neietu prom no vēlēšanu iecirkņa)?”*

Gandrīz puse LR pilsoņu (47%) norādīja, ka tam nav nozīmes, cik ilgi vēlēšanu iecirknī jāgaida rindā, līdz tiek izsniegti vēlēšanu biļeteni (ja jau atnāks uz vēlēšanu iecirkni, tad ir jānobalso), bet kopumā 42% respondentu gaidītu ierobežotu laiku: 17% balsstiesīgo būtu ar mieru gaidīt līdz 5 minūtēm, 18% – no 5 līdz 10 minūtēm, bet 7% – no 10 līdz 20 minūtēm.

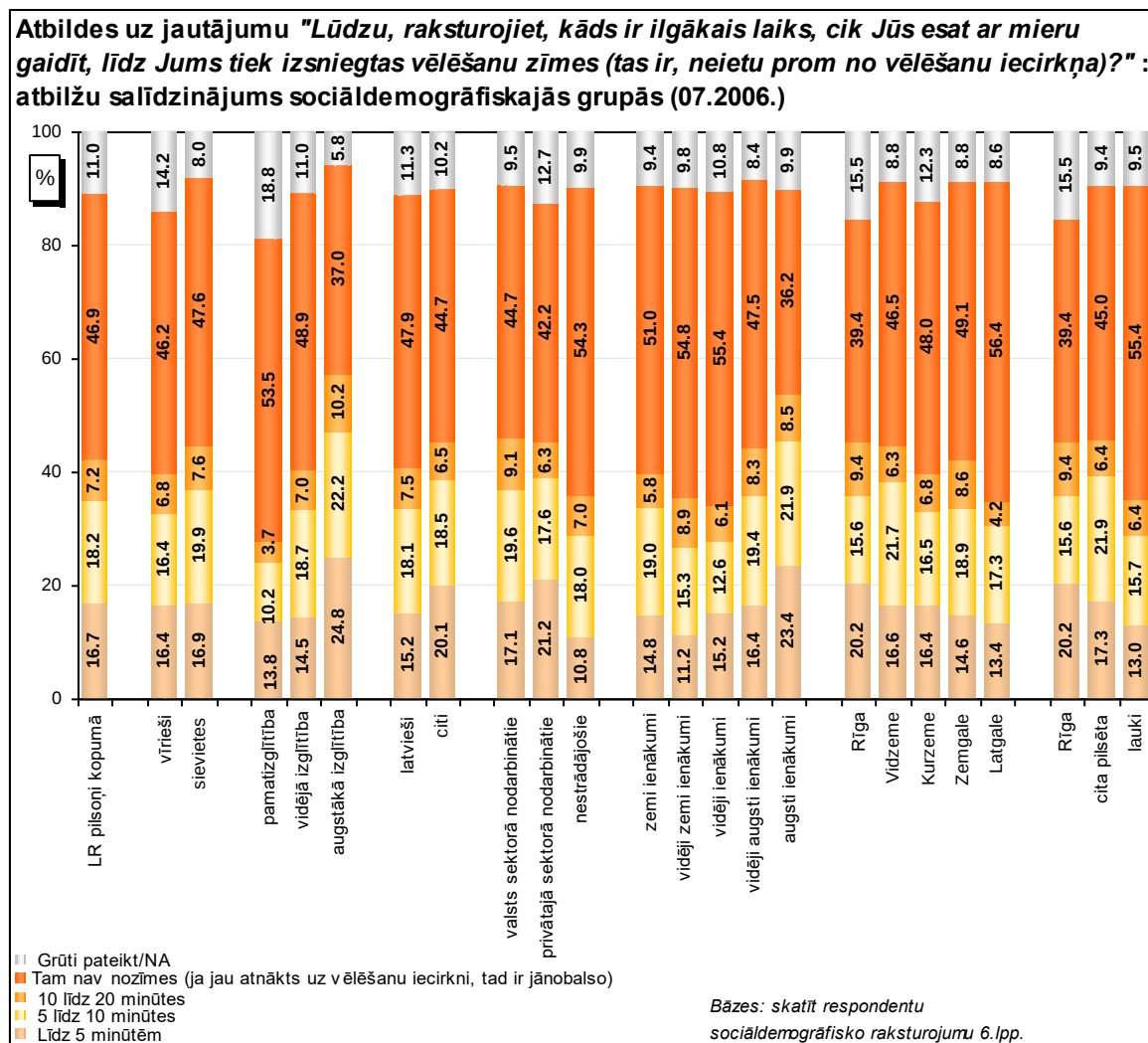
Dati par dažādu vecumgrupu atbildēm uz jautājumu apkopoti nākamajā grafikā.

Kā redzams, gados vecāki balsstiesīgie biežāk nekā jaunākie pētījuma dalībnieki, ir atzīmējuši atbilžu variantu *“tam nav nozīmes (ja jau atnāks uz vēlēšanu iecirkni, tad ir*

jānobalso” (ja vecuma grupā no 18 līdz 24 gadiem to norādīja 33%, tad vecuma grupā virs 55 gadiem – 59%).

Nākamajā grafikā apkopoti dati par citu sociāldemogrāfisko grupu atbildēm uz jautājumu par to, cik ilgi būtu ar mieru gaidīt līdz tiek izsniegti vēlēšanu biļeteni.

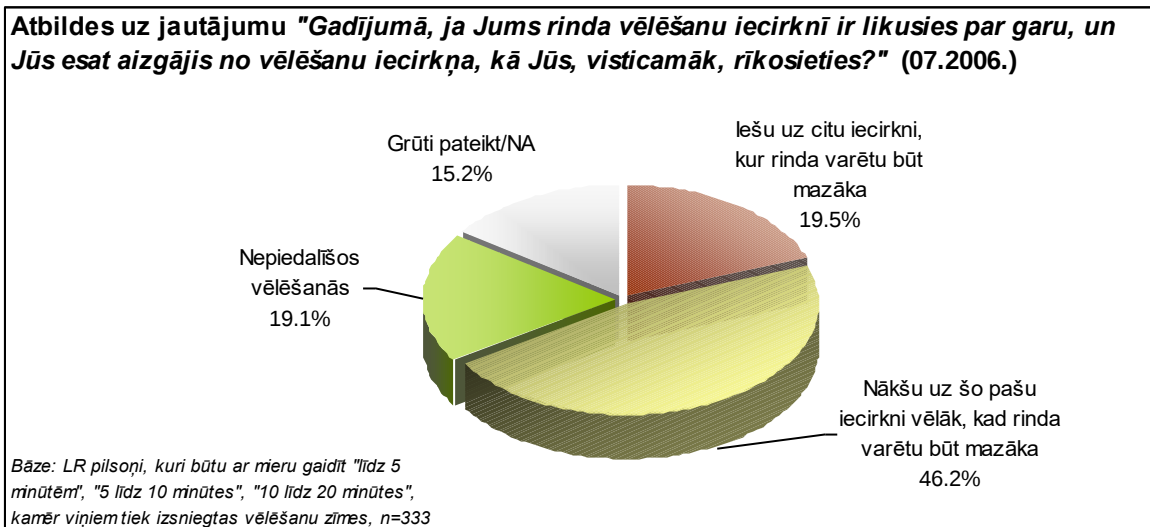
Analizējot datus dažādu sociāldemogrāfisko grupu gatavību gaidīt rindā vēlēšanu zīmju izsniegšanu, var konstatēt, ka atbildi "līdz 5 minūtēm" biežāk nekā caurmērā atzīmējuši respondenti ar augstāko izglītību, citu tautību pārstāvji, privātajā sektorā nodarbinātie, aptaujātie ar augstiem ienākumiem un Rīgā dzīvojošie.

Atbilžu variantu "tam nav nozīmes (ja jau atnāks uz vēlēšanu iecirkni, tad ir jānobalso)" biežāk nekā caurmērā atzīmējuši balsstiesīgie ar pamatzglītību, nestrādājošie, aptaujas dalībnieki ar zemiem, vidēji zemiem vai vidējiem ienākumiem, respondenti Latgalē, kā arī lauku apvidos dzīvojošie.

Pētījums: Vēlētāju attieksmju pētījums

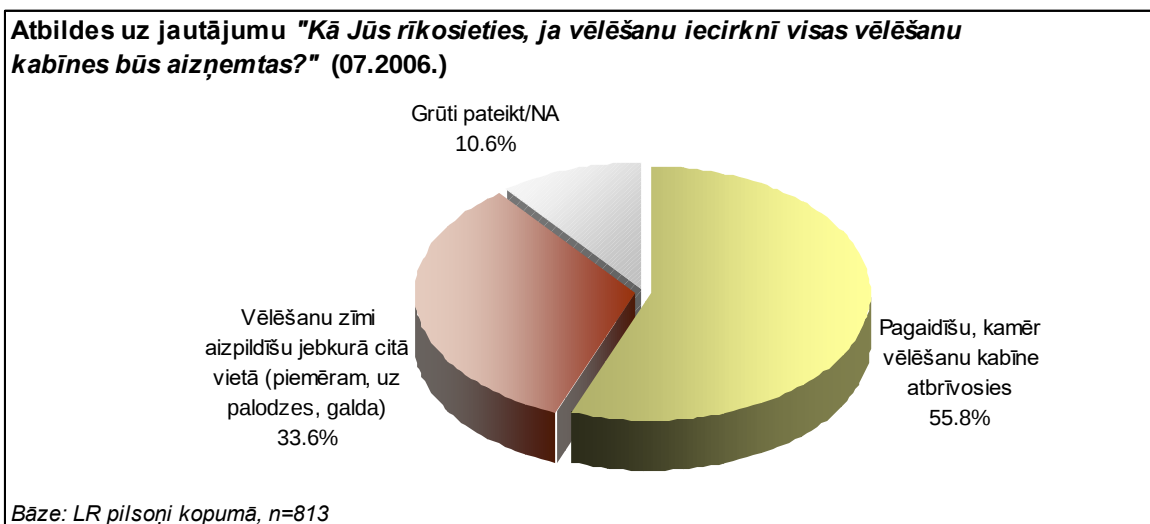
Aptaujātajiem, kuri atbildēja, ka būtu ar mieru gaidīt ierobežotu laiku (atbildes "līdz 5 minūtēm", "5 līdz 10 minūtes", "10 līdz 20 minūtes"), kamēr viņiem tiek izsniegti vēlēšanu biļeteni, lūdza norādīt, kā viņi šādā situācijā rīkotos – nāktu uz šo pašu vēlēšanu iecirkni vēlāk, ietu uz citu iecirkni vai nepiedalītos vēlēšanās.

Dati par Latvijas iedzīvotāju atbildēm apkopoti nākamajā grafikā.

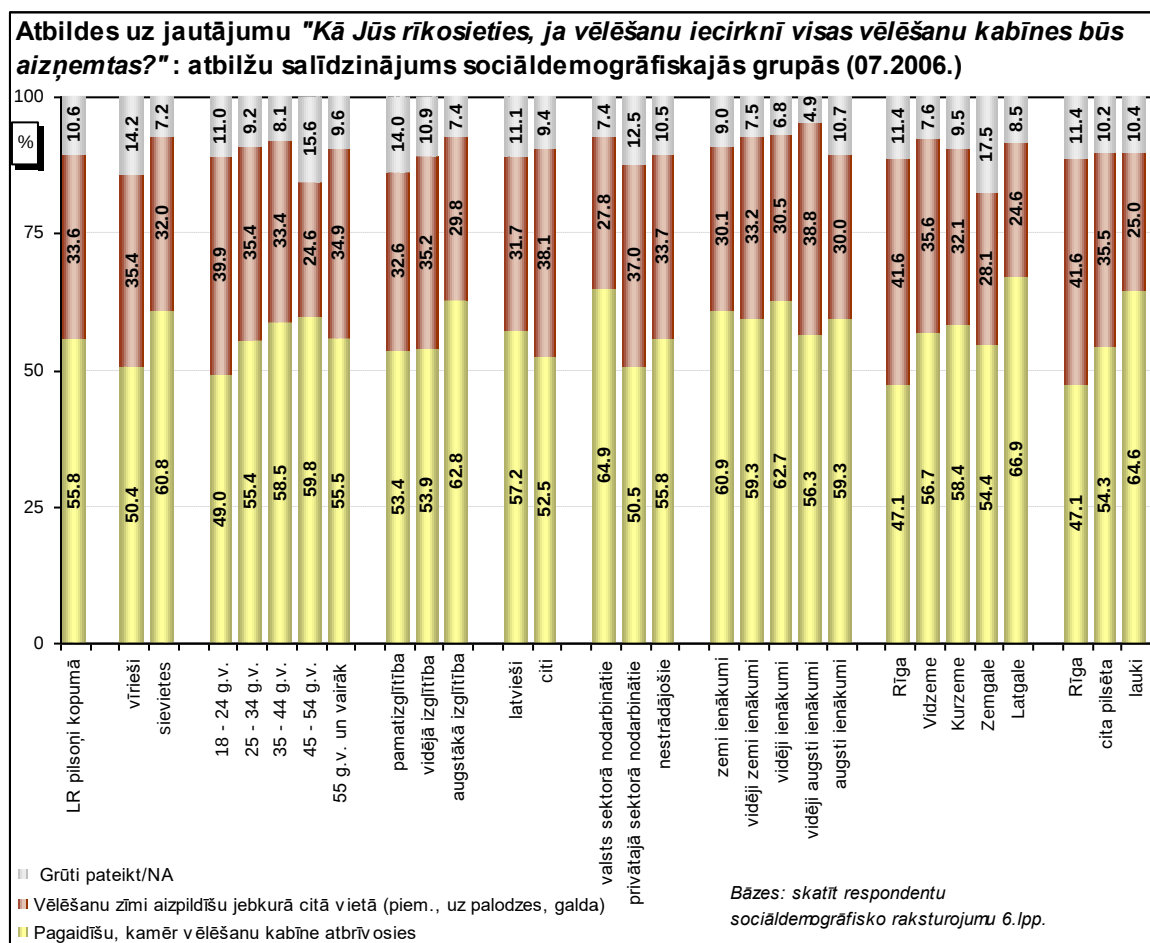
Saskaņā ar pētījuma rezultātiem 20% no balsstiesīgajiem, kuri būtu gatavi gaidīt rindā ierobežotu laiku, līdz viņiem tiek izsniegti vēlēšanu biļeteni, šādā gadījumā ietu uz citu iecirkni (kur rinda varētu būt mazāka), 46% nāktu uz šo pašu iecirkni vēlāk, kad rinda varētu būt mazāka, bet 19% nepiedalītos vēlēšanās.

Visiem aptaujātajiem LR pilsoņiem lūdza arī atbildēt uz jautājumu "Kā Jūs rīkosieties, ja vēlēšanu iecirknī visas vēlēšanu kabīnes būs aizņemtas?" Dati par atbildēm apkopoti nākamajā grafikā.

Kā redzams, vairāk nekā puse balsstiesīgo (56%) norādīja, ka gadījumā, ja vēlēšanu iecirknī visas vēlēšanu kabīnes būs aizņemtas, pagaidīs, kamēr vēlēšanu kabīne atbrīvosies. To, ka vēlēšanu zīmi aizpildīs jebkurā citā vietā (piemēram, uz palodzes, galda), norādīja 34% aptaujas dalībnieku.

Nākamajā grafikā apkopoti dati par sociāldemogrāfisko grupu atbildēm.

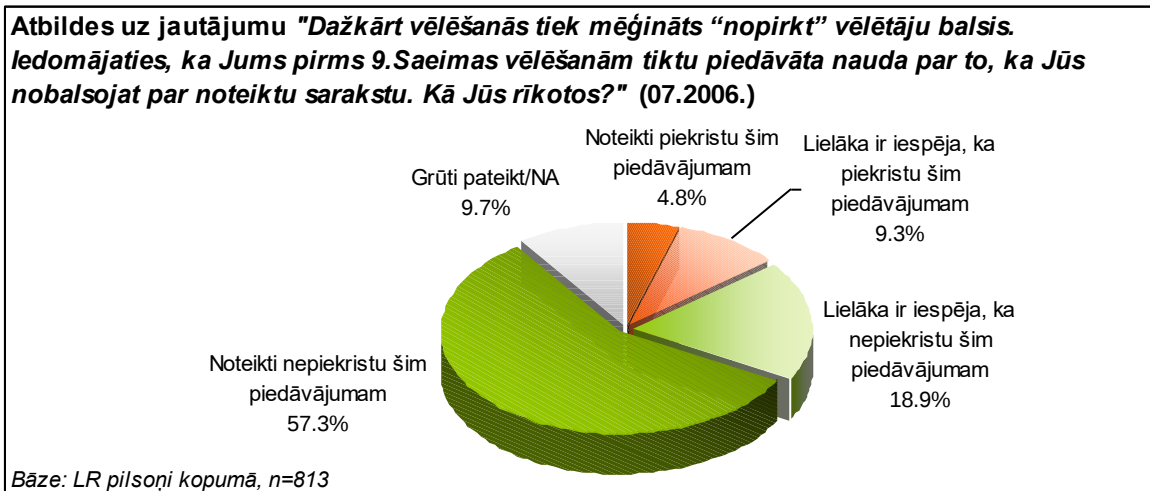
Salīdzinot datus, var konstatēt, ka biežāk nekā caurmērā atbildi "pagaidīšu, kamēr vēlēšanu kabīne atbrīvosies" atzīmēja balsstiesīgie vecumā no 45 līdz 54 gadiem, sievietes, grupa ar augstāko izglītību, valsts sektorā strādājošie, iedzīvotāji ar zemiem, vidēji zemiem, vidējiem vai augstiem ienākumiem, aptaujātie Latgalē, kā arī lauku apvidos dzīvojošie.

Savukārt jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem, citu tautību pārstāvji, privātajā sektorā nodarbinātie, LR pilsoņi ar vidēji augstiem ienākumiem un Rīgā dzīvojošie biežāk nekā caurmērā norādījuši, ka vēlēšanu zīmi aizpildītu jebkurā citā vietā.

4. Uzskati par “balsu pirkšanu” vēlēšanās

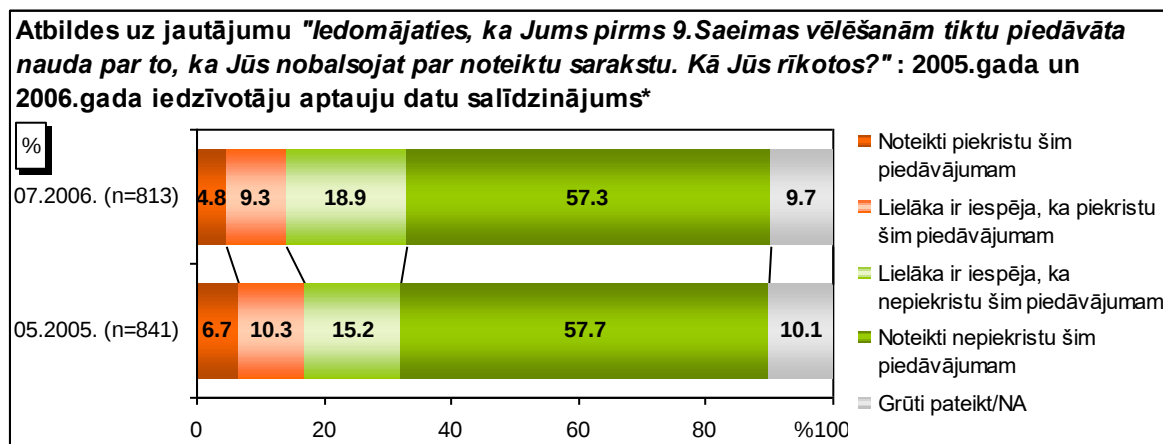
Pētījuma ietvaros tika noskaidrota iedzīvotāju attieksme pret “balsu pirkšanu” vēlēšanās – respondentiem lūdza raksturot savu rīcību gadījumā, ja tiktu piedāvāta nauda par to, ka viņi nobalso par noteiktu sarakstu, vai darba devējs mēģinātu ietekmēt viņu balsojumu, kā arī norādīt, cik lielā mērā viņi nosoda cilvēkus, kuri piekrīt “pārdot balsi”. LR pilsoņi atbildēja arī uz jautājumu par to, vai viņi zina, kāpēc vēlēšanās pie vēlēšanu iecirkņa ir novietotas vēlēšanu zīmes, kuras ikviens vēlētājs var brīvi paņemt.

Dati par atbildēm uz jautājumu *“Iedomājaties, ka Jums pirms 9.Saeimas vēlēšanām tiktu piedāvāta nauda par to, ka Jūs nobalsojat par noteiktu sarakstu. Kā Jūs rīkotos?”* apkopoti nākamajā grafikā.

Saskaņā ar aptaujas datiem 5% LR pilsoņu *“noteikti piekrīstu”* piedāvājumam saņemt naudu par to, lai nobalsotu par noteiktu sarakstu, un vēl 9% norādīja, ka *“lielāka ir iespēja, ka piekrīstu šim piedāvājumam”*. Noraidošu attieksmi pret iespēju “pārdot balsi” pauda 76% balsstiesīgo, tajā skaitā 57% atzīmēja, ka *“noteikti nepiekrīstu šim piedāvājumam”*.

Nākamajā grafikā salīdzināti 2005.gada maija un 2006.gada jūlija aptauju dati.

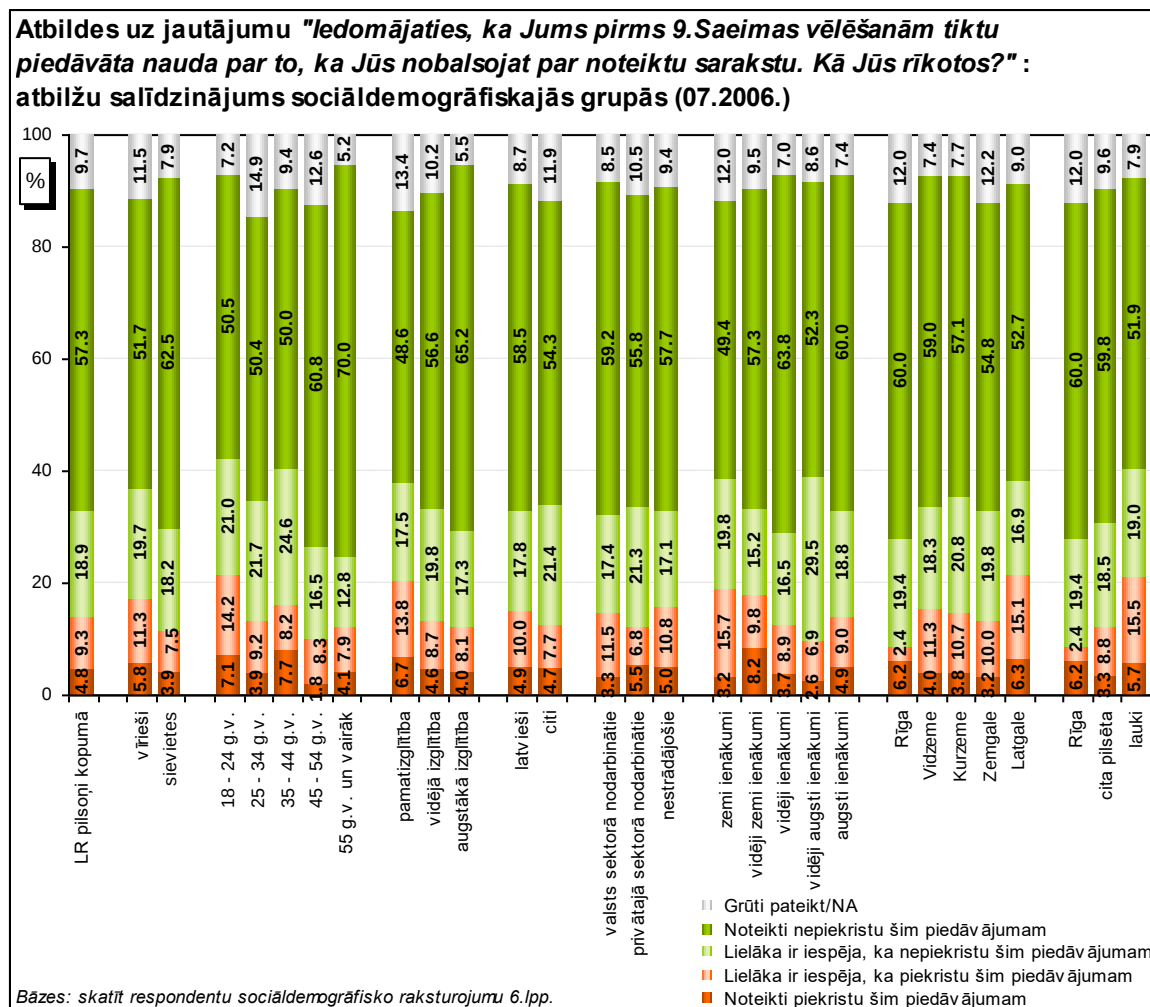

*05.2005.gada aptaujā respondentiem bija nedaudz atšķirīgi formulēts jautājums: *“Iedomājaties, ka Jums pirms vēlēšanām tiktu piedāvāta nauda par to, ka Jūs nobalsojat par noteiktu sarakstu. Kā Jūs rīkotos?”*

Salīdzinot 2005.gada maijā (neilgi pēc pašvaldību vēlēšanām) un 2006.gada jūlijā veikto pētījumu rezultātus, jāsecina, ka šogad iedzīvotāji nedaudz retāk norādījuši atbildi

“noteikti piekristu šim piedāvājumam”, bet biežāk atzīmējuši, ka “lielāka ir iespēja, ka nepiekrīstu šim piedāvājumam”.

2006.gada augustā veiktās aptaujas dati par atbildēm dažādās sociāldemogrāfiskajās grupās apkopoti nākamajā grafikā.

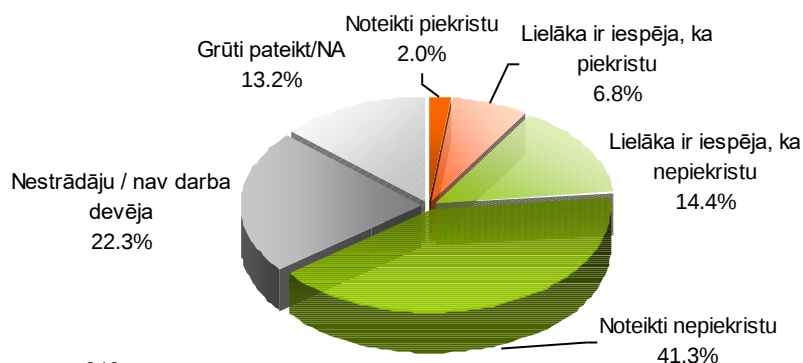
Analizējot datus par atbildēm sociāldemogrāfiskajās grupās, jāsecina, ka piedāvājumam “pārdot balsi” biežāk nekā caurmērā būtu gatavi piekrist (atbildes *“noteikti piekristu”* un *“lielāka ir iespēja, ka piekristu”*) jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem, respondenti ar pamatzglītību, iedzīvotāji ar zemiem vai vidēji zemiem ienākumiem, aptaujas dalībnieki Latgalē, kā arī lauku apvidos dzīvojošie.

Savukārt to, ka šādam piedāvājumam nepiekrīstu (atbildes *“lielāka ir iespēja, ka nepiekrīstu”* un *“noteikti nepiekrīstu”*), biežāk nekā caurmērā norādījušas sievietes, aptaujātie, kuri vecāki par 55 gadiem, respondenti ar augstāko izglītību, iedzīvotāji ar vidējiem vai vidēji augstiem ienākumiem un Rīgā dzīvojošie.

Pētījums: Vēlētāju attieksmju pētījums

Nākamajā grafikā apkopoti dati par to, kā respondenti rīkotos, ja darba devējs mēģinātu ietekmēt Jūsu balsojumu vēlēšanās, liekot nobalsot par noteiktu sarakstu.

Atbildes uz jautājumu "Kā Jūs rīkotos, ja darba devējs mēģinātu ietekmēt Jūsu balsojumu vēlēšanās, liekot nobalsot par noteiktu sarakstu?" (07.2006.)

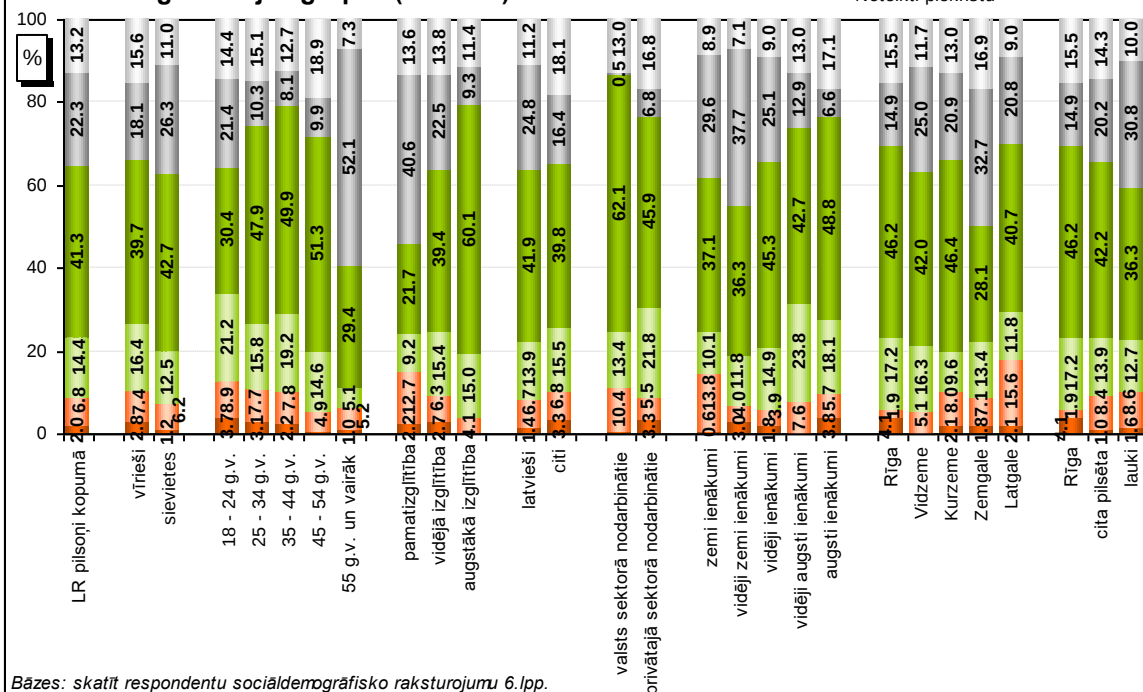

Bāze: LR pilsoņi kopumā, n=813

Gandrīz 1/10 balsstiesīgo (9%) atbildēja, ka piekrīstu darba devēja norādījumiem nobalsot par noteiktu sarakstu, tajā skaitā 2% norādīja, ka "noteikti piekrīstu". Kopumā 56% LR pilsoņu atzīmēja, ka tam nepiekrīstu, bet 22% norādīja, ka nestrādā vai viņiem nav darba devēja.

Dati par atbildēm sociāldemogrāfiskajās grupās apkopoti nākamajā grafikā.

Atbildes uz jautājumu "Kā Jūs rīkotos, ja darba devējs mēģinātu ietekmēt Jūsu balsojumu vēlēšanās, liekot nobalsot par noteiktu sarakstu?": atbilžu salīdzinājums sociāldemogrāfiskajās grupās (07.2006.)

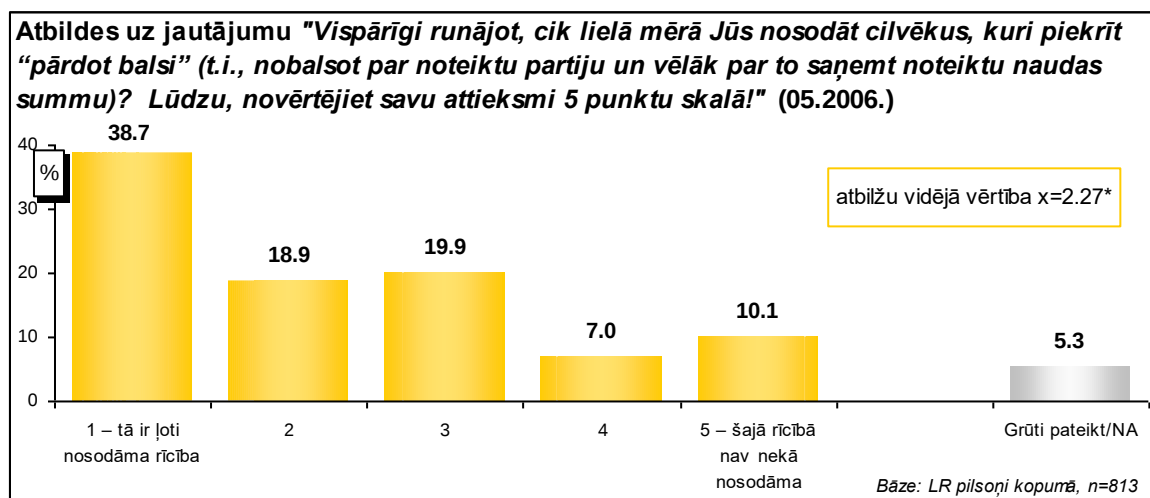
Bāzes: skatīt respondentu sociāldemogrāfisko raksturojumu 6.lpp.

Gadījumā, ja darba devējs mēģinātu ietekmēt respondentu balsojumu vēlēšanās, liekot nobalsot par noteiktu sarakstu, biežāk nekā caurmērā tam piekrīstu (atbildes "noteikti piekrīstu" un "lielāka ir iespēja, ka piekrīstu") jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem, aptaujas dalībnieki ar pamatzglītību, iedzīvotāji ar zemiem ienākumiem un Latgalē dzīvojošie.

Pētījums: Vēlētāju attieksmju pētījums

To, ka nepiekrīstu (atbildes *"lielāka ir iespēja, ka nepiekrīstu"* un *"noteikti nepiekrīstu"*) nobalsot par darba devēja norādīto sarakstu, biežāk nekā caurmērā atzīmējuši respondenti vecumā no 25 līdz 54 gadiem, aptaujātie ar augstāko izglītību, gan valsts, gan privātajā sektorā nodarbinātie, iedzīvotāji ar vidējiem vai augstiem ienākumiem un Rīgā dzīvojošie.

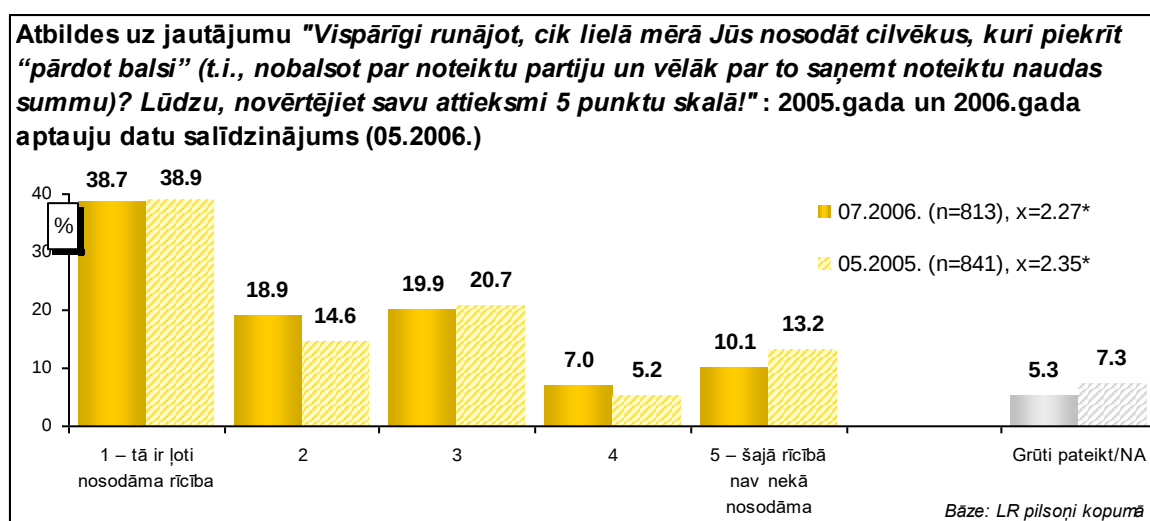
Aptaujas ietvaros LR pilsoņiem lūdza arī norādīt, cik lielā mērā viņi nosoda cilvēkus, kuri piekrīt "pārdot balsi". Dati par atbildēm apkopoti nākamajā grafikā.

*Atbilžu vidējā vērtība rēķināta no tiem respondentiem, kuri snieguši konkrētu atbildi (nav ņemts vērā "NA" īpatsvars).

Raksturojot savu attieksmi pret cilvēkiem, kuri piekrīt "pārdot balsi", skalā no "1" – "tā ir ļoti nosodāma rīcība" līdz "5" – "šajā rīcībā nav nekā nosodāma", vairākums respondentu (58%) to raksturojuši kā nosodāmu rīcību (atbildes "1" un "2"). Tiesa, 1/5 balsstiesīgo (20%) pauda neitrālu attieksmi (atbilde "3"), bet 17% uzskatīja, ka šāda rīcība drīzāk nav jānosoda (atbildes "4" un "5"). Sniegto vērtējumu vidējais aritmētiskais rādītājs ir 2.27.

Nākamajā grafikā apkopoti 2005.gada un 2006.gada aptauju rezultāti.

*Atbilžu vidējā vērtība rēķināta no tiem respondentiem, kuri snieguši konkrētu atbildi (nav ņemts vērā "NA" īpatsvars).

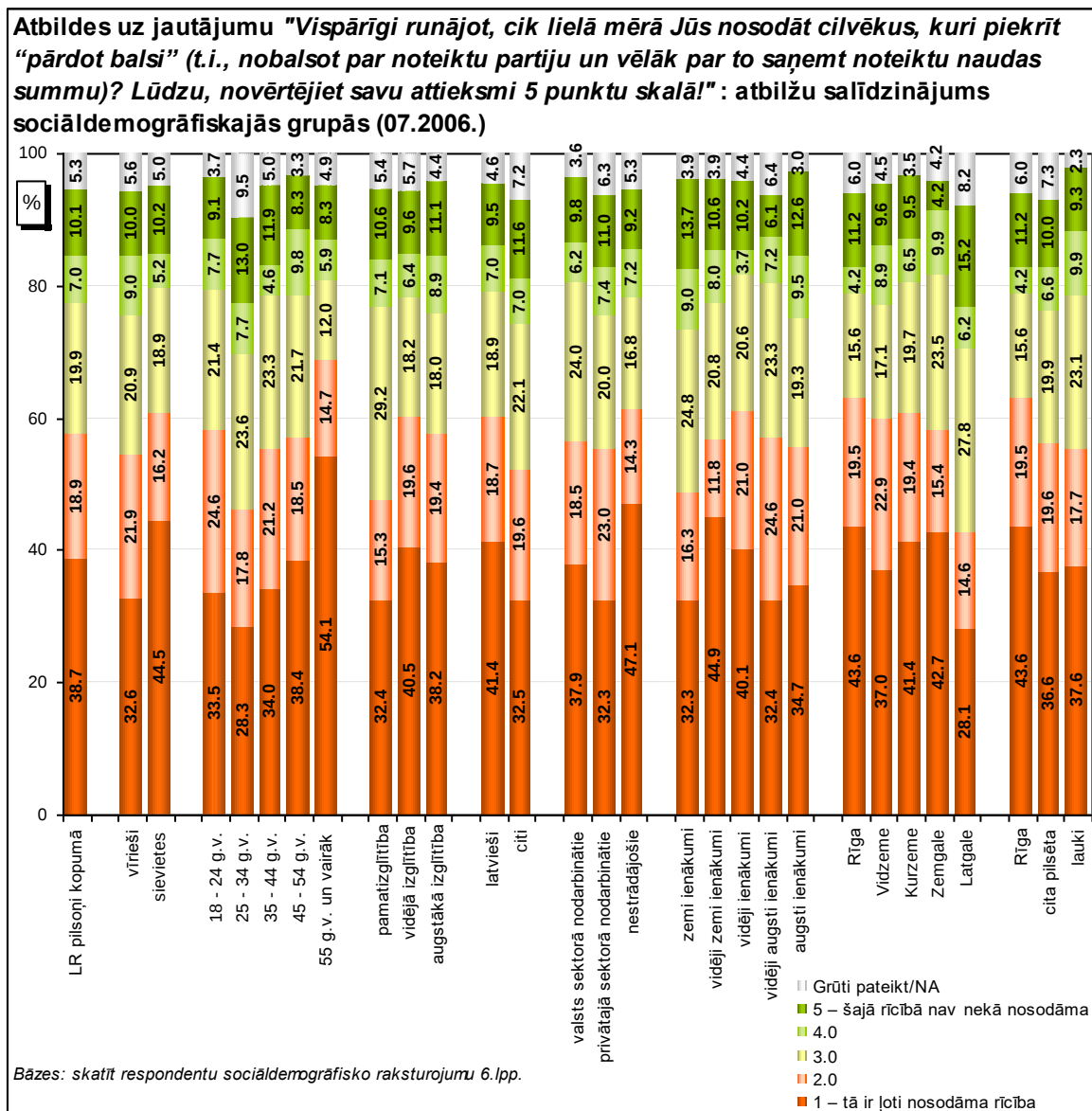
**05.2005.gada aptaujā respondentiem bija nedaudz atšķirīgi formulēts jautājums: "Vispārīgi runājot, cik lielā mērā Jūs nosodāt cilvēkus, kuri piekrīt "pārdot balsi" (t.i., nobalsot par noteiktu partiju un vēlāk par to saņemt noteiktu naudas summu). Lūdzu, novērtējiet savu attieksmi 5 punktu skalā, kur "1" nozīmē "tā ir ļoti nosodāma rīcība", bet "5" – "šajā rīcībā nav nekā nosodāma!"

Salīdzinot 2005.gada maijā un 2006.gada jūlijā veikto pētījumu rezultātus, jāsecina, ka nav vērojamas būtiskas atšķirības attieksmē pret cilvēkiem, kuri piekrīt

Pētījums: Vēlētāju attieksmju pētījums

pārdot balsi (atbilžu vidējais aritmētiskais rādītājs 2005.gadā: 2.35, 2006.gadā: 2.27). Jāpiebilst, ka 2005.gadā aptauja tika veikta neilgi pēc pašvaldību vēlēšanām, ar kurām bija saistīti vairāki balsu "pirkšanas" skandāli.

2006.gada jūlija aptaujas dati par atbildēm dažādās sociāldemogrāfiskajās grupās apkopoti nākamajā grafikā.

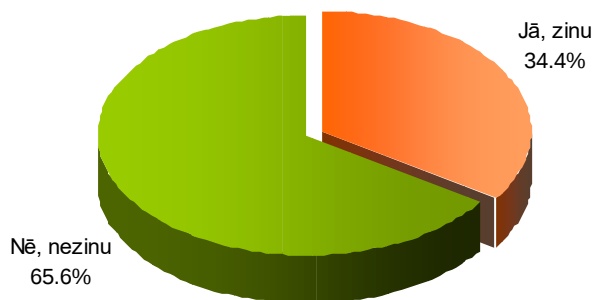
Kopumā nedaudz kritiskāku attieksmi nekā caurmērā pret cilvēkiem, kuri piekrīt "pārdot balsi", pauda sievietes, iedzīvotāji, kuri vecāki par 55 gadiem, nestrādājošie, kā arī Rīgā un Zemgalē dzīvojošie (šajās grupās vidējais aritmētiskais rādītājs ir zemāks nekā caurmērā).

Mazāk nosodošu attieksmi pret "balsu pārdošanu" pauda vīrieši, respondenti vecumā no 25 līdz 34 gadiem, iedzīvotāji ar pamatzglītību, cittautieši, privātajā sektorā nodarbinātie, aptaujātie ar zemiem vai augsti ienākumiem un Latgalē dzīvojošie (šajās grupās vidējais aritmētiskais rādītājs ir augstāks nekā caurmērā).

Pētījums: Vēlētāju attieksmju pētījums

Pētījuma dalībniekiem lūdza atbildēt, vai viņi zina, kāpēc vēlēšanās pie izejas no vēlēšanu iecirkņa ir novietoti tukši vēlēšanu biļeteni, kurus ikviens vēlētājs var brīvi paņemt. Nākamajā grafikā apkopoti dati par respondentu atbildēm.

Atbildes uz jautājumu "Vēlēšanās pie izejas no vēlēšanu iecirkņa ir novietotas vēlēšanu zīmes, kuras ikviens vēlētājs var brīvi paņemt. Vai Jūs zināt, kāpēc tās tur atrodas?" (07.2006.)

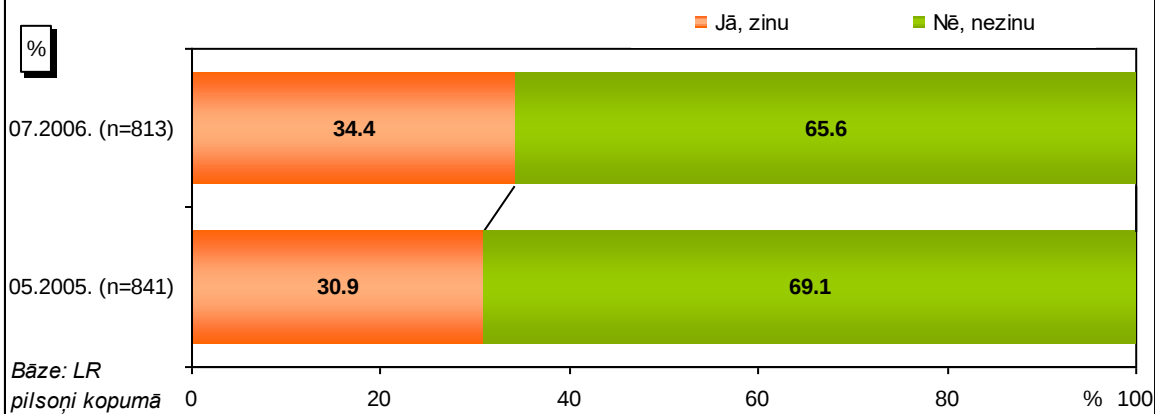

Bāze: LR pilsoņi kopumā, n=813

Aptaujas rezultāti liecina, ka aptuveni 2/3 LR pilsoņu (66%) nezina, kāpēc vēlēšanās pie izejas no vēlēšanu iecirkņa ir novietotas tukšas vēlēšanu zīmes, kuras ikviens vēlētājs var brīvi paņemt. Tikai 34% balsstiesīgo ir norādījuši, ka zina, kāpēc vēlēšanu biļeteni tur atrodas.

Arī 2005.gada maijā veiktajā pētījumā respondentiem tika uzdots identisks jautājums. Aptauju dati salīdzināti nākamajā grafikā.

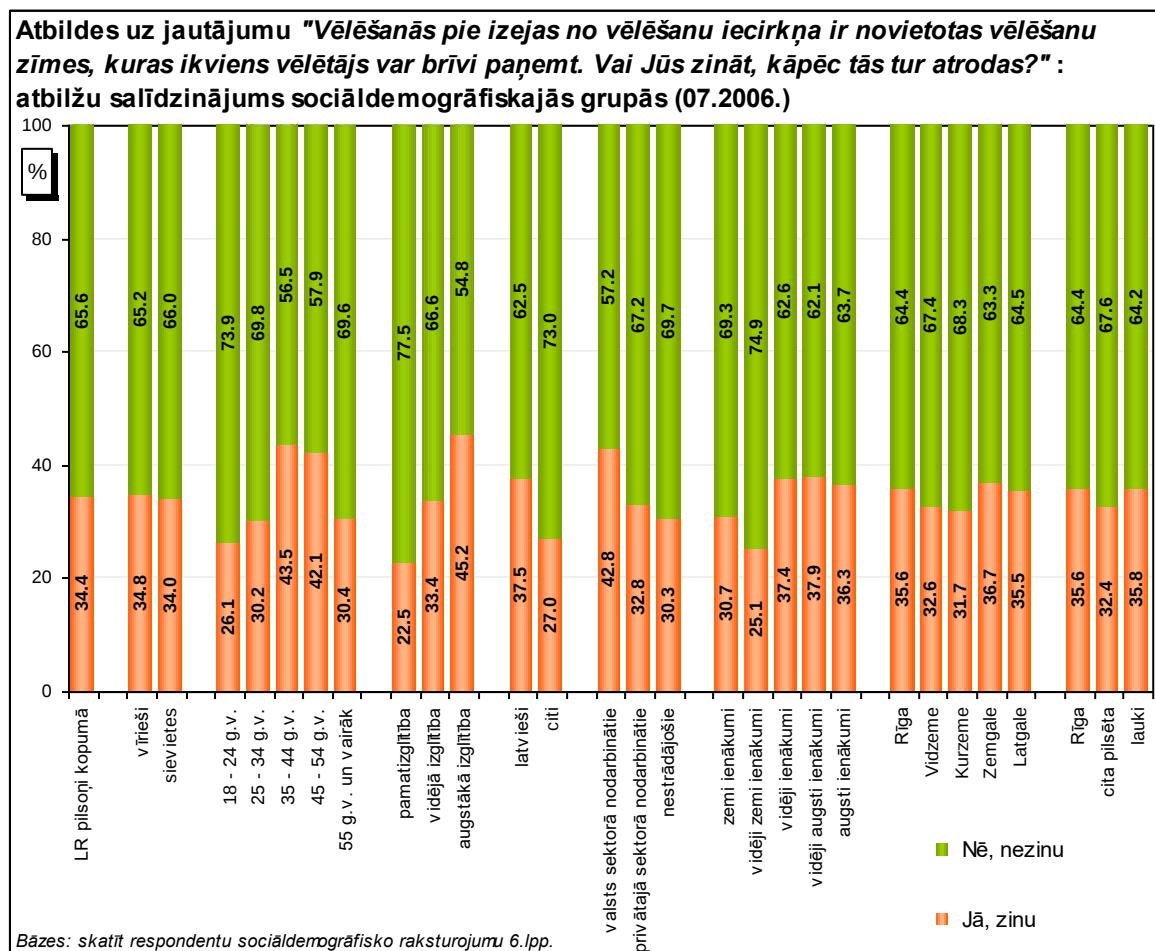
Atbildes uz jautājumu "Vēlēšanās pie izejas no vēlēšanu iecirkņa ir novietotas vēlēšanu zīmes, kuras ikviens vēlētājs var brīvi paņemt. Vai Jūs zināt, kāpēc tās tur atrodas?" : 2005.gada un 2006.gada iedzīvotāju aptauju datu salīdzinājums

Bāze: LR pilsoņi kopumā

Kā redzams, 2006.gadā balsstiesīgie Latvijas iedzīvotāji nedaudz biežāk (34%) nekā 2005.gadā (31%) ir atzīmējuši, ka zina, kāpēc vēlēšanās pie izejas no vēlēšanu iecirkņa atrodas tukši vēlēšanu biļeteni.

Nākamajā grafikā apkopoti dati par dažādu sociāldemogrāfisko grupu atbildēm uz jautājumu *“Vēlēšanās pie izejas no vēlēšanu iecirkņa ir novietotas vēlēšanu zīmes, kuras ikviens vēlētājs var brīvi paņemt. Vai Jūs zināt, kāpēc tās tur atrodas?”*

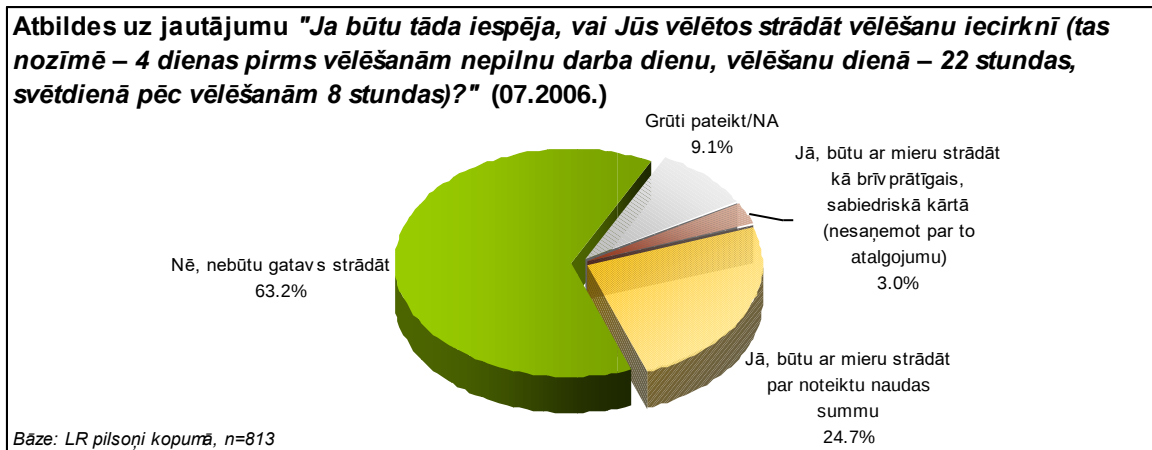

Analizējot atbildes sociāldemogrāfiskajās grupās, jāsecina, ka biežāk nekā caurmērā to, ka zina, kāpēc vēlēšanās pie izejas no vēlēšanu iecirkņa ir tukši vēlēšanu biļeteni, atzīmēja balsstiesīgie vecumā no 35 līdz 54 gadiem, grupa ar augstāko izglītību, latvieši, valsts sektorā nodarbinātie un respondenti ar vidējiem vai vidēji augstiem ienākumiem.

Savukārt to, ka nezina, kāpēc vēlēšanu biļeteni tur atrodas, biežāk nekā caurmērā norādīja pētījuma dalībnieki vecumā no 18 līdz 34 gadiem un tie, kuri vecāki par 55 gadiem, LR pilsoņi ar pamatzglītību, citu tautību pārstāvji, nestrādājošie, kā arī aptaujātie ar zemiem vai vidēji zemiem ienākumiem.

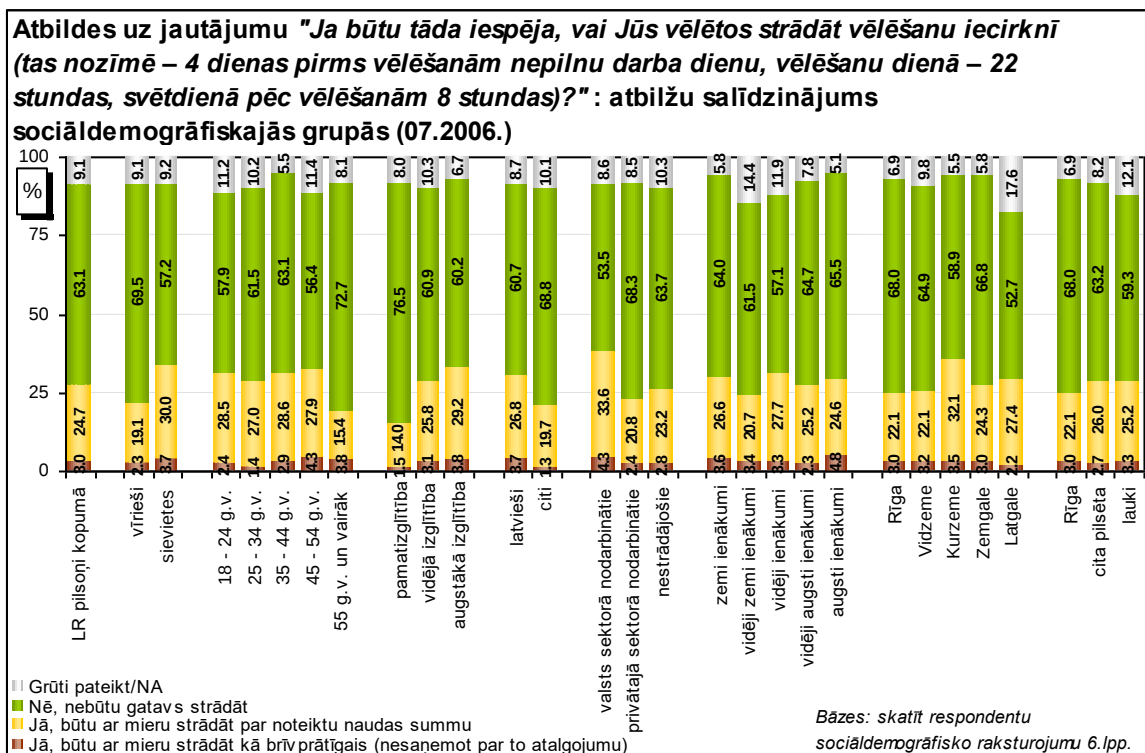
5. Attieksme pret iespēju strādāt vēlēšanu iecirknī

Respondentiem tika lūgts atbildēt, vai viņi vēlētos strādāt vēlēšanu iecirknī. Aptaujas dalībniekiem tika paskaidrots, ka tas nozīmē 4 dienas pirms vēlēšanām strādāt nepilnu darba dienu, vēlēšanu dienā – 22 stundas, bet svētdienā pēc vēlēšanām – 8 stundas. Nākamajā grafikā apkopoti dati par balsstiesīgo atbildēm.

Saskaņā ar pētījuma rezultātiem 3% respondentu būtu ar mieru strādāt vēlēšanu iecirknī kā brīvprātīgie, sabiedriskā kārtā (nesaņemot par to atalgojumu), un vēl 25% būtu ar mieru strādāt par noteiktu naudas summu. To, ka nav gatavi strādāt vēlēšanu iecirknī, norādīja 63% balsstiesīgo Latvijas iedzīvotāju.

Dati par atbildēm sociāldemogrāfiskajās grupās apkopoti nākamajā grafikā.

Raksturojot datus par atbildēm, sākotnēji jāatzīmē, ka visās analizētajās sociāldemogrāfiskajās grupās atbildi "būtu ar mieru strādāt kā brīvprātīgais, sabiedriskā kārtā (nesaņemot par to atalgojumu)" norādīja mazāk nekā 5% aptaujāto.

Pētījums: Vēlētāju attieksmju pētījums

To, ka būtu ar mieru strādāt vēlēšanu iecirknī par noteiktu naudas summu, biežāk nekā caurmērā minējuši balsstiesīgie vecumā no 18 līdz 24 gadiem un no 35 līdz 54 gadiem, sievietes, respondenti ar augstāko izglītību, valsts sektorā strādājošie, aptaujātie ar vidējiem ienākumiem un Kurzemē dzīvojošie.

Savukārt vīrieši, pētījuma dalībnieki, kuri vecāki par 55 gadiem, grupa ar pamatzglītību, citu tautību pārstāvji, privātajā sektorā nodarbinātie, kā arī LR pilsoņi Rīgā un Zemgalē biežāk nekā caurmērā atbildējuši, ka nebūtu gatavi strādāt vēlēšanu iecirknī.

Aptaujā izmantotā anketa

1. Vai Jūs piedalīsieties 9.Saeimas vēlēšanās, kas notiks 2006.gada 7.oktobrī?

Noteikti piedalīšos	1
Vairāk ticams, ka piedalīšos	2
Vairāk ticams, ka nepiedalīšos	3
Noteikti nepiedalīšos	4
Grūti pateikt/NA	8

2. Lūdzu, nosauciet galvenos iemeslus, kāpēc Jūs piedalīsieties/nepiedalīsieties (*INTERVĒTĀJ:* *jautāt atbilstoši tam, kā atbildēts jautājumā 1.*) 9.Saeimas vēlēšanās?

- _____
- _____
- _____

Nākamie jautājumi ir par pašu vēlēšanu procesu.

3. Dažkārt vēlēšanu iecirkņos izveidojas rindas un cilvēkiem nākas gaidīt, līdz viņiem tiek izsniegtas vēlēšanu zīmes un viņi var balsot. Lūdzu, raksturojiet, kāds ir ilgākais laiks, cik Jūs esat ar mieru gaidīt, līdz Jums tiek izsniegtas vēlēšanu zīmes (tas ir, neietu prom no vēlēšanu iecirkņa)?

Līdz 5 minūtēm	1	<i>Pāriet pie 4.jautājuma</i>
5 līdz 10 minūtes	2	
10 līdz 20 minūtes	3	
Tam nav nozīmes (ja jau atnāks vēlēšanu iecirkni, tad ir jānobalso)	4	<i>Pāriet pie 5.jautājuma</i>
Grūti pateikt/NA	8	

4. Gadījumā, ja Jums rinda vēlēšanu iecirknī ir likusies par garu, un Jūs esat aizgājis no vēlēšanu iecirkņa, kā Jūs, visticamāk, rīkosieties? (*Atzīmēt vienu atbildes variantu!*)

Iešu uz citu iecirkni*, kur rinda varētu būt mazāka	1
Nākšu uz šo pašu iecirkni vēlāk, kad rinda varētu būt mazāka	2
Nepiedalīšos vēlēšanās	3
Grūti pateikt/NA	8

**PIEZĪME INTERVĒTĀJAM: Šajās vēlēšanās LR pilsoņiem būs iespēja izvēlēties, kurā iecirknī viņi vēlas balsot*

UZ NĀKAMAJIEM JAUTĀJUMIEM ATBILD VISI RESPONDENTI

5. Kā Jūs rīkosieties, ja vēlēšanu iecirknī visas vēlēšanu kabīnes būs aizņemtas?

Pagaidīšu, kamēr vēlēšanu kabīne atbrīvosies	1
Vēlēšanu zīmi aizpildīšu jebkurā citā vietā (piemēram, uz palodzes, galda)	2
Grūti pateikt/NA	8

6. Kā Jūs domājat, vai balsis vēlēšanās tiek saskaitītas godīgi (tas ir, vai vēlēšanu komisiju publiskotās ziņas par to, cik cilvēku ir nobalsojuši par to vai citu partiju, atbilst patiesībai)?

Pilnīgi godīgi	1
Drīzāk godīgi	2
Drīzāk negodīgi	3
Pilnīgi negodīgi	4
Grūti pateikt/NA	8

7. Dažkārt vēlēšanās tiek mēģināts "nopirkt" vēlētāju balsis. Iedomājaties, ka Jums pirms

9.Saeimas vēlēšanām tiktu piedāvāta nauda par to, ka Jūs nobalsojat par noteiktu sarakstu. Kā Jūs rīkotos?

Noteikti piekristu šim piedāvājumam	1
Lielāka ir iespēja, ka piekristu šim piedāvājumam	2
Lielāka ir iespēja, ka nepiekristu šim piedāvājumam	3
Noteikti nepiekristu šim piedāvājumam	4
Grūti pateikt/NA	8

8. Kā Jūs rīkotos, ja darba devējs mēģinātu ietekmēt Jūsu balsojumu vēlēšanās, liekot nobalsot par noteiktu sarakstu?

Noteikti piekristu	1
Lielāka ir iespēja, ka piekristu	2
Lielāka ir iespēja, ka nepiekristu	3
Noteikti nepiekristu	4
Nestrādāju / nav darba devēja	5
Grūti pateikt/NA	8

9. Vispārīgi runājot, cik lielā mērā Jūs nosodāt cilvēkus, kuri piekrīt "pārdot balsi" (t.i., nobalsot par noteiktu partiju un vēlāk par to saņemt noteiktu naudas summu)? Lūdzu, novērtējiet savu attieksmi 5 punktu skalā, kur "1" nozīmē "tā ir ļoti nosodāma rīcība", bet "5 – "šajā rīcībā nav nekā nosodāma".

1 – tā ir ļoti nosodāma rīcība				5 – šajā rīcībā nav nekā nosodāma
1	2	3	4	5

Grūti pateikt/NA98

10. Vēlēšanās pie izejas no vēlēšanu iecirkņa ir novietotas vēlēšanu zīmes, kuras ikviens vēlētājs var brīvi paņemt. Vai Jūs zināt, kāpēc tās tur atrodas?

Jā, zinu	1
Nē, nezinu	2

11. Ja būtu tāda iespēja, vai Jūs vēlētos strādāt vēlēšanu iecirknī (tas nozīmē – 4 dienas pirms vēlēšanām nepilnu darba dienu, vēlēšanu dienā – 22 stundas, svētdienā pēc vēlēšanām 8 stundas)? (Atzīmēt vienu atbildes variantu!)

Jā, būtu ar mieru strādāt kā brīvprātīgais, sabiedriskā kārtā (nesaņemot par to atalgojumu)	1
Jā, būtu ar mieru strādāt par noteiktu naudas summu (<i>norādīt, par kādu summu (uz rokas) būtu gatavs strādāt</i>).....Ls	2
Nē, nebūtu gatavs strādāt	3
Grūti pateikt/NA	8

12. Lūdzu, atzīmējiet, cik lielā mērā Jūs uzticaties zemāk uzskaitītajām valsts un sabiedriskajām institūcijām: pilnībā uzticaties, drīzāk uzticaties, drīzāk neuzticaties, pilnīgi neuzticaties?

		pilnībā uzticos	drīzāk uzticos	drīzāk neuzticos	pilnīgi neuzticos	nezin/ NA
1	Centrālā vēlēšanu komisija	1	2	3	4	8

SKDS

sabiedriskās domas pētījumu centrs

Baznīcas iela 32-2, Rīga, Latvija, LV-1010

Tālr.: 7 312 876, fakss: 7 312 874

E-mail: skds@skds.lv

www.skds.lv